ಖಾಸಗೀ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಸಂವಾದ

(೮)

ಈ ಸಂಕಲನದ ಸಂಪಾದಕರು :

ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ

ಸಂವಾದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ವಿಳಾಸಗಳು

- **ಡಾ|| ಕೆ. ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ,** 'ಸುಹಾಸ', ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ದ. ಕ.
- **ಬೊಳುವಾರು ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಕುಂಞ,** ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿ, ಮಣಿಪಾಲ.
- **ಜಿ. ಪಿ. ಬಸವರಾಜು,** ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವರದಿಗಾರರು, ಮಿಲಾಗ್ರಿಸ್ ಕಟ್ಟಡ, ಮಂಗಳೂರು–1
- **ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ನೆಹರೂ ಸ್ಮಾರಕ ಕಾಲೇಜು, ಸುಳ್ಯ (ದ. ಕ.)
- **ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್,** ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಗೃಹವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು
- **ಹರಿಯಪ್ಪ ಪೇಜಾವರ,** ಎಂ.ಎ., ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೊಣಾಜೆ (ದ. ಕ.)
- **ಕೆ. ಪಿ. ನಟರಾಜ್,** ಪ್ರೆಸ್‌ಷಾಪ್, ಎಚ್. ಎಂ. ಟಿ. ಕೈಗಡಿಯಾರ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ತುಮಕೂರು
- **ಡಾ|| ಸಿ. ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್,** ಮನೋವೈದ್ಯರು, ನಿಮ್ಹಾನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು
- **ಎಂ. ಟಿ. ಜಯಣ್ಣ,** ಬಾನುಲಿ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು_1
- **ಡಾ|| ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ, ಕೊಣಾಜೆ (ದ. ಕ.)
- **ರೆಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಡಿ.ವಿ.ಎಸ್. ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ–1
- **ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚೆನ್ನಂಗೋಡ್,** ಅಡ್ಯನಡ್ಕ, (ದ. ಕ.)
- **ರೆಹಮಾನ್ ಪಾಷಾ,** ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು–1
- **ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ,** ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಾಹಕ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು–1

ಕಾರಂತ ಸಂದರ್ಶನ

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುವುದೆಂದರೆ, ವಾದ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಗಂಧದೊಡನೆ ಗುದ್ದಾಡಿದಂತೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಕಲೆ–ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಜನ ಯುವ ಜನರು ಅರ್ಧ ತಾಸು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

–ಸಂ.

ಜಿ. ಪಿ. ಬಸವರಾಜು : ನೀವು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ–ಯಕ್ಷಗಾನ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದು ?

ಕಾರಂತ : ನೀವು ಪ್ರಕಾರ ಅನ್ನುವುದನ್ನ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸ್ತೀರಿ, ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೋ... ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನ ಹೊರತೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂತಹ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತ ತಕ್ಕೊಂಡ್ರೆ, ಆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಹೇಳುವ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಅಂತ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಾಕಿದ ವಸ್ತು ಅದಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುಭವ ಇಂತಹ ರೀತೀಲಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತೆ, ಇಂಥ ವಸ್ತುವನ್ನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೃಶ್ಯರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತೆ, ಇಂಥದ್ದು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತೆ, ಇಂಥದ್ದು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತೆ–ಹೀಗೆ ಇದು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಆಗುತ್ತೇಂತ ನಾನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹತ್ತು ತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವು

ದು ಪ್ರೀತಿ ಅಂದ್ರೆ- ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಸಾವಿರ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಮರೀತೇವೆ. ಯಾವುದೂಂತ ಹೇಳೋದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರೋದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗಿನ ಹಾಗೆ ಈಗ ಇದ್ದೀನಾ ? ನಿನ್ನೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇವೊತ್ತು ಇದ್ದೀನಾ ? ಇಲ್ಲ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮಾತಲ್ಲ ಅದು.

ಜೊಳುವಾರು ಮಹಮ್ಮದ್ ಕುಂಞ : ತಮಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲ ಕೊಟ್ಟದೆ, ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನಕ್ಕೆ ತಲುಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಆಗುತ್ತೇಂತ ತಮಗನ್ನಿಸಿದೆ ?

ಕಾರಂತ : ಇಲ್ಲಿ ಫಲಕೊಡುವ ವಿಚಾರ ಏನಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ದುಃಖವೋ ಸುಖವೋ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳ್ತೀನೆ. ತೋಡಿಕೊಳ್ತೀನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಏನು ಪರಿಣಾಮ ಆಯ್ತು ತಿಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಫಲ ಬಂತೋ ಇಲ್ವೋ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋದು... ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದನ್ನ ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಹೇಳ್ತೀನೆ ಅನ್ನೋದು ಬರುತ್ತೆ. ಎಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನ ಆಗ್ತದೋ ಮನಸ್ಸು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತದೋ ಆವಾಗ ಗದ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನ ಕೊಡುತ್ತೆ. ಯಾಕೇಂದ್ರೆ ಇಂಥಾದ್ದೇ ಮಾಡ್ತೀರಿ ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತೆ... ಈ ಭೂಮಿ ಹೀಗೆ ಆಯ್ತು, ಜೀವ ಹೀಗೆ ವಿಕಾಸ ಆಯ್ತು ಅಂತ ಹೇಳುವಾಗ ಇದು ಬೇರೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸುಖ ದುಃಖವನ್ನ ಒಂದು ನಾಟಕ ಆಡೋದು ಬೇರೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯೋದು ಬೇರೆ. ನಾನು ಇದನ್ನೂ ಮಾಡಿದವ, ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಿದವ; ಆದದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದು (ಹೆಚ್ಚು ಫಲ ಕೊಟ್ಟದೆ) ಅಂದ್ರೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಅಂತ ಕೇಳ್ಕೋಬೇಕು. ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದೇನೆ. ಏನು ಕಾರಣ ನಾನು ಓದಿದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಕೊಟ್ಟದ್ದೇನೆ. ನಾನು ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅಂತ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನಾನ ಅತ್ಲಾಗೆ ಇತ್ಲಾಗೆ ನೋಡಿದಾಗ ಏನೂ ಇಲ್ವಲ್ಲಾಂತ ನಾನು ಓದಿಕೊಂಡು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ದಾಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೇರೆ- ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೇರೆ. ಇದು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬೇರೆ ಅದು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬೇರೆ.

ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ : ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಇದೆಯಾ ?

ಕಾರಂತ : ಬದುಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದೇಶ ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಉದ್ದೇಶ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದದ್ದಕ್ಕೆ. ಬದುಕದೆ ಇದ್ರೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಎರಡನೇ ಉದ್ದೇಶ ನಾನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಅಂತ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ...ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಹ್ಯಾಗೆ ಇತರರು ನನ್ನ ಹತ್ರ ಕಷ್ಟ ಸುಖ ತೋಡಿಕೊಳ್ತಾರೋ ಹಾಗೇ ನಾನೂ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸುಖವನ್ನ ಬೇಕಾಗಲೀ ಬೇಡವಾಗಲೀ, ನನ್ನ ತೀರ್ಮಾನ ಸರಿ ಆಗಲಿ ಆಗದೆ ಬಿಡಲಿ, ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ತೋಡಿಕೊಳ್ತೇನೆ- ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡದ್ದನ್ನ.

ಬಸವರಾಜು : ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ನೀವು ಕಾದಂಬರೀನ್ನೇ ಯಾಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿರಿ ? ಕಾವ್ಯ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೀಲಿಲ್ವಾ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಮಾಧ್ಯಮ

ಕಾರಂತ : ಅದು ಯಾಕೆ ಸೆಳೆಯಬೇಕೂ ಅನ್ನೋದನ್ನ ನನಗೆ ಹೇಳಿ. ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನ. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಆಕಾರ ಇದೆ, ಇದು ಕಾವ್ಯ ಇದೆಯೋ, ಗದ್ಯ ಇದೆಯೋ ? ಪದ್ಯ ಬರೆಯದೇ ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ನೀನು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀಯಾ ? ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ಬೇಕು ? ಅದು ಬೇಕಲ್ವೆ ? ಅದು ಚಂದ ಅಂತಲೇ ? ಚಂದ ಅಲ್ಲ ಅಂತಲೂ ಅಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಾಧನ ಗದ್ಯ ಇತ್ತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ವಸ್ತು ಇದೆ. ಅದು ಕೇಳಿ ಬಿಡಿ. ನಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ರೆ, ಹೇಳಿದ ರೀತಿ ಸರಿಯಾಗಿದ್ರೆ, ಅವನಿಗೂ ಸಾಧಾರಣ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಭವ ಇದ್ರೆ ಅದನ್ನ ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ತಾನೆ ಆವಾಗ. ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಈ ಒಂದು ಅನುಭವ ಅವನಿಗೂ ಇದ್ದೇ ಅಂತ ಆವಾಗ ಈ ಒಂದು ಸಾಹಚರ್ಯ ನಾವೂ ನೀವೂ ಒಂದಾಗುವಂತಹ ಸಾಧನ ವಾಗಿರುತ್ತೆ.

ಜೋಳುವಾ್ರು ; ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಿ. ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಗ ಆಗಲಿಲ್ಲಾಂತ ಬರಿಯೋದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ರಾ ಹೇಗೆ ?

ಕಾರಂತ : ನಾಟಕ ಅನ್ನಬೇಕಾದ್ರೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿ ನಾನು ಗೀಚಬಹುದು. ಇಡಬಹುದು. ನೀವು ಓದಬಹುದು ಬಿಡ

ಬಹುದು. ನಾಟಕ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಂತ ನಾವು ಬದುಕಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೋ ಅದನ್ನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದ್ರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಆಟ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಂಪ್ನಿ ನಾಟಕ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಕೂಡಾ ಆ ಪ್ರಯೋಗ ಕೊನೇವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದ್ರೆ ನನ್ನನ್ನ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅದು. ಹತ್ತು ಜನರ ಮೇಲಿದೆ. ಭಂಡವಾಳದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇರೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನ ಹತ್ತು ಜನರ ಮುಖಾಂತರ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಅದು ಗದ್ಯದ ಮುಖಾಂತರವೋ ಪದ್ಯದ ಮುಖಾಂತರವೋ ಅಥವಾ ದೃಶ್ಯದ ಮುಖಾಂತರವೋ ಇವೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತು ಅದನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬಸವರಾಜು : ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನ ಹುಡುಕಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ...

ಕಾರಂತ : ಒಂದು ವಿಷಯ. ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಇರುವಂತಹ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾಟಕ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಾಧ್ಯಮ ಹೇಗಿದೆ, ಅದು ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಅನ್ನೋದನ್ನ ತಿಳಕೊಂಡು ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೇನೆ. ಮಾತಿನ ಮಾಧ್ಯಮ ನೀವು ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೀರೇನು ? ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದ ಒಂದೆರಡು ನಾನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಪೇರಾ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು– ಇದು ಪ್ರಯೋಗ. ಬಾಕಿ ಉಳಿದದ್ದು ನಾವು ಕಂಡ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ನಾನೇನೂ ಹುಡುಕಿದ್ದಲ್ಲ. ನನಗೆ ಯಾವುದು ಅನುಕೂಲ ಆಯ್ತು, ಆ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಏನು ಸಹಾಯ ಆಯ್ತು ಅದನ್ನ ಆರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಮೂರು ಜನರಿಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಿರಬಹುದು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ನನಗೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಾಳಿ ಹಿಡಿದಿರಬಹುದು. ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೇ.

ಬೊಳುವಾರು : ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನ ತಲುಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತೆ. ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ತಾವು ಪ್ರದರ್ಶನ

ಮಾಡದಿದ್ರೂ ಬೇರೆಯವರು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ಯಾಕೆ ?

ಕಾರಂತ : ಬೇರೆಯವರ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಯಾರು ? ಸ್ವಾಮೀ, ನಾನು ನಾಟಕ ಕಂಪ್ನಿಯವರನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಂಪ್ನಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಿವಾಳಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಊರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಯಾವುದು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ನಾನು ಸ್ವಂತ ಕಂಪ್ನಿ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

ಬಸವರಾಜು : ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಏನಾದ್ರೂ ಇದೆಯಾ ?

ಕಾರಂತ ; ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ಅಂತ ತಿಳಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಂದು ನಾನು ತೋಡಿಕೊಳ್ತೀನೆ. ನಾನೋಡಿದ್ದು ಚೆಂದ ಆದ್ರೆ ನಾ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ನೀವು ನಡೀತೀರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ರೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ತಿದ್ದೋದು ಮಾಡೋದು ಇದೆಲ್ಲಾ ಸ್ಕೂಲ್ ಮಾಸ್ಟರಿಗೆ ಬಿಡಿ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆದಾಗ ಅಭಿರುಚಿ ತಂತಾನೇ ತಿದ್ದುತ್ತೆ. ಸಮಾಜ ಅದನ್ನ ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಭಿರುಚಿ ತಿದ್ದುವಂಥ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆ ಹೊರಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ.

ಪದ್ಮಜಾ : ಜನಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆತದ್ದೇ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತುವಾಗಿರಬಹುದು. ಆ ಕುರಿತಾದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ?

ಕಾರಂತ : ಯಾವ ದಿವಸ ನಾನು ನಾನ್‌ಕೋಓಪರೇಷನ್ ಮೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜ್ ಬಿಟ್ಟೆನೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಾಡ್ತಾಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಐದು ವರ್ಷ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಟಕದ ಹುಚ್ಚಿನಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಸುತ್ತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಆವರಣದ ಕಲ್ಪನೆ, ಜನರ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಆದದ್ದರಿಂದ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವೋ ಇನ್ನೊಂದೋ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚೋಮ ಅನ್ನೊ

ಹಾಗೆ ಆ ರೀತಿ ಮಡಿಬಾರಿಸಿ ತನ್ನ ದುಃಖ ತೋಡಿಕೊಂಡವನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಆ ಜೀವಂತ ವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ.

ಶಾಲೆ ಬಿಡುವಾಗ ನನಗೆ 19 ವರ್ಷ. ಕಾಲೇಜ್ ಫಸ್ಟ್ ಇಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟೆ-ಕಾಲೇಜ್ ಬಿಟ್ಟು ಸೀದಾ ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ, ಹರಿಜನ ಪ್ರಚಾರ, ಗಾಂಧಿ ಮೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂತ ತಕ್ಕೊಂಡು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಗೋಡೆಗೂ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಖಾದಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟು ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಅದರಿಂದಲೂ ನಿರಾಶೆಮಾಡಿ....ಹಾಗೇ ಹಾಗೇ ಆಗ್ತಾ ಬಂತು. ಆಗ ನನಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿದ ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರಿದ್ದರು. ಆದರ್ಶ ಗಾಂಧಿ.... ಮಾತು ಗೀತು ಅವರಿಂದಲೇ ಕಲಿತದ್ದು. ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ ಓದಿಕೊಳ್ಳೋದು ಅವನೇ ನಾನು ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ಮಾತಾಡೋದು.

ಬೊಳುವಾರು : ನೀವು ಆಗಾಗ ಬಾಂಬೆಗೆ ಕೂಡಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗ್ತೀರಲ್ಲ.

ಕಾರಂತ : 1921 ನೇ ಇಸ್ವಿಯಿಂದ 1987 ನೇ ಇಸ್ವಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಬಾಂಬೆಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬೊಳುವಾರು : ಏನಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ?

ಕಾರಂತ : ಏನಷ್ಟು ಅಂದ್ರೆ ನಮ್ಮೂರಿನ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ, ಸ್ನೇಹಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಹೋದ್ರೆ ಅನ್ನ ಹಾಕ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ತರದ ಕೆಲವು Influence-Cosmopolitan Influence, Art ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ Influence ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗ್ತದೆ. ಆವಾಗ ನನಗೆ ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಮಾಡಲ್ಸ್ ಬಾಂಬೆ ಥಿಯೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಗದ್ದಲ ಸಿಗ್ತದೆ ಆದರೆ Sympathy ಇದ್ದಂತಹ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಇದ್ದವರು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೆ.

ಪದ್ಮಜಾ : ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನವೇ ನಿಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತೇ ?

ಕಾರಂತ : ಇದು ಪ್ರಭುತ್ವ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನ ಜೀವನ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ . Victory in Death ಅಷ್ಟೆ ... ಏನಿದು ಯಾಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ ಇದನ್ನ ತಿಳಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಬಸವರಾಜು : ನಿಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವೂ ಸಿಕ್ತಲ್ಲಾ ಸರ್.

ಕಾರಂತ : ಅದು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೀಬೇಕು ಅಂತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇರ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ. ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು ಒಂದೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದು. ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ವಸ್ತುವನ್ನ ಅಥವಾ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರೀ ತೇನೆ. ಅದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರೀಲಿಕ್ಕೆ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲ.

ಬೊಳುವಾರು : ತಮ್ಮ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹಿಂದಿನವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಆರೋಪ ಇದೆ.

ಕಾರಂತ : ಅವನನ್ನ ಶೂಲಕ್ಕೇರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಬಿಡಿ.

ಬೊಳುವಾರು : ಯಾರನ್ನ ?

ಕಾರಂತ : ಬರೆದವನನ್ನ.... ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೊಣೆ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಬರಿಯೋದು ನನ್ನ ಅನುಭವ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ– ನನ್ನ ತೃಪ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ. ಓದುಗರಿಗೆ ಅವರವರ ಪ್ರಾಯದ ಮೇಲೆ, ಅವರವರ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯ ಮೇಲೆ, ಅವರವರಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವಿಮ ರ್ಶಕರು ಯಾವ ವಿಷಯ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಲೇ ಬೇಕಾದಂಥದ್ದು ಹೀಗೆ ಅದು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದವನ ತೂಕದ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೆ. ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯ

ನಾನು ನನ್ನ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಬೆಳೆದವ ಅಂತ ಕಂಡಾಗ ಅವ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ತಲೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗ್ತದೆ.

ಬೊಳುವಾರು : ನಮ್ಮಂತಹ ಅಂಬರ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ನೀವು ಏನಾದರೂ ಹೇಳೋದು ಇದೆಯಾ ಸರ್ ?

ಕಾರಂತ : ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಓದಿಕೊಳ್ಳಿ, ರೇಡಿಯೋ ಕೇಳಿ ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಗೆ. ಆದರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ಬದುಕಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾವುದೊಂತ ಮೊದಲು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಯಾಕೆಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳ್ಕೊಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತೇನೆ ಅಂದ್ರೆ ಏನೂ ಆಗೊಲ್ಲ.... ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಲೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲ.... ಎಷ್ಟು ಭಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದಾವೆ, ಎಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿದ್ದಾವೆ, ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತ ನೀವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿತಾಗ ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿನದೇನಾದ್ರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರದೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಏನೂ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರಾನೇ ಆಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯ ಬೇಕಾಗ್ತದೆ. ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡವನು ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರ. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೊಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರೆ ಬಾಕಿಯವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಇವನೂ ಸೇರ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ.

ಇವತ್ತು ಏನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದ್ದು ಬರೀತೇವಾ ? ಯಾವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಕಾಣುವಂತಹ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಬೈದರೆ ಖುಷಿ ಆಗುತ್ತೆ. ಬರೀ ಅದನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೇವೆ. ಆವಾಗ ಸತ್ಯ ಸಿಗ್ತದಯೇ ನಮಗೆ ? ಹೊಗಳಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ ಬೈಯಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ– ಅದೆಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಕೆ ನಾನು ಕೈಎತ್ತಿದೆ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗ್ತದೆ ಬದುಕು ಕಟ್ಟೋದಕ್ಕೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದು ಮತ್ತೆ ತಲೆತಿನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ.

(ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣದಿಂದ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಗೆಳೆಯ ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಸಂವಾದದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು)

‘ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಸ್ವಪ್ನ ನೌಕೆ’

‘ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಸ್ವಪ್ನ ನೌಕೆ’, ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ನಾಟಕ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ-ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾಲದ ‘ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ’ವನ್ನೂ, ಇಂದಿಗೂ ಸಮಕಾಲೀನವೆನ್ನಿಸುವ ಅದರ ರಾಜಕೀಯ ಧ್ವನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಈ ನಾಟಕದ ಆಯ್ದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

—ಸಂ.

(ರಂಗದ ಒಂದು ಭಾಗ ಬೆಳಕಾದಾಗ ಅದು ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್ನನ ತೋಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್ನನಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಲು ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ.)

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್—ವಿಲ್, ಇಷ್ಟು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೀಯ ?

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್—ಲಂಡನ್ನಿನ ತುಂಬಾ ಪ್ಲೇಗು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿಗೇ ಹೋಗಿ ನಾಟಕ ಆಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್‌ತೀವಿ.

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್—ಏನು, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ನಿನ್ನ ಪ್ಲೇಗು ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀಯ ? ಈ ಲಂಡನ್, ಈ ಪ್ಲೇಗು, ನಿನ್ನ ಕಂಪನಿ ಎಲ್ಲಾ ಥೇಮ್ಸ್ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಲಿ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರು.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ಲೇಗು- ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡು ?

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್—ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪ್ಲೇಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕವಿತೆಯೇ ಔಷಧಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗು ಅಷ್ಟೆ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-ಇದು ಬರೀ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲ, ಮೈಲಾರ್ಡ್ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಕಂಪನಿಯವರ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡು.

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್-ಹಾಗಿದ್ರೆ ನೀನು ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀಯ ? ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಕವಿತೆನ ಕೇಳ್ದೆ ಇದ್ರೆ ನನಗೆ ಜೀರ್ಣ ಆಗಲ್ಲ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕನಸೂ ಬೀಳೊಲ್ಲ. ನಿದ್ದೇನೇ ಬರೋಲ್ಲ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-ಮೈ ಲಾರ್ಡ್ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ವಾಪಾಸ್ಸು ಬರುತ್ತೀನೆ.

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್-ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ?

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-ಈ ಪ್ಲೇಗು ತೊಲಗಿದಷ್ಟು ಬೇಗ. ನಾನು ದೂರ ಹೋದ್ರೂ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರನೇ ಇರ್ತೀನಿ. ನನ್ನ ಬಳಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮದ ನಿಶಾನೆ ಈ ಉಂಗುರ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತೆ.

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್-ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕವಿತೆ ಬರೀತನೇ ಇರ್ತೀಯಾ ತಾನೆ ?

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-ಖಂಡಿತ. ಆದ್ರೆ ನಾನೂ ಬರೊ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮಂಥದೇ ಒಂದು ಮಗು ಆಗಿರುತ್ತೆ ತಾನೆ ?

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್-ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ಲೇಗು ತಿಂದು ಹಾಕಲಿ. ತೊಲಗು ಇಲ್ಲಿಂದ.

(ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಹೋಗತೊಡಗುತ್ತಾನೆ)

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್-ವಿಲ್, ವಿಲ್, ನಿಲ್ಲು. ಈ ಸಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಒಂದು ಮುಖ. ಹೋಗೋಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಾನೆಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗು-

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-(ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ) ನನಗೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕವಿತೆ ಏನು ಕಟ್ಟಲಿ ?

ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಸೌದ್ಯಾಂಪ್ಟನ್ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು ವಿಲ್, ನೀನು ಇವತ್ತು ಹಾಡೋ ಕವಿತೆಯನ್ನ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಮರೆಯೋದಿಲ್ಲ. (ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದು) ಹೇಳು ನಾನು ಬರಕೋತೀನಿ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್-

ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಸುವ ಕದನ ಕಣ್ಣು ಮನಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಅವು ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು

ಕಣ್ಣು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಂತು- ನಿನಗಲ್ಲ ಆ ರೂಪ
ನನ್ನ ಹಕ್ಕು ಅಂತು ನನ್ನ ಹೃದಯ, ಪಾಪ.

ನನ್ನ ಹೃದಯ ಅಂತು ಹೊಕ್ಕಿರುವೆ ನೀ ಒಳಗೆ
ಯಾವ ರನ್ನದ ಕಣ್ಣೂ ಹೋಗದಂತ ಒಳಕೋಣೆಯೊಳಗೆ
ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಕಣ್ಣು ಪಕ್ಷಿದಾರ- ತಪ್ಪು ಈ ವಾದ
ನೋಡು ನನ್ನೊಳಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ರೂಪದ ರೂಪ

ಈ ಮೊಕದ್ದಮೆಗೆ ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಯಾರು ?
ಮನೋನಿವಾಸಿಗಳು ಚಿಂತೆಯೋಚನೆಗಳು.
ಅವರ ತೀರ್ಪಿನ ರೀತ್ಯಾ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ :
ಕಣ್ಣಿಗೊಂದು ವಿಭಾಗ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು

ಇದು ತೀರ್ಪು : ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಪಾಲು ನಿನ್ನ ಹೊರಗಿನ ರೂಪ
ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಹಕ್ಕು ನಿನ್ನ ಹೃದಯದ ಪ್ರೇಮ.

(ರಂಗಕತ್ತಲು)

(ಮತ್ತೆ ಬೆಳಕಾದಾಗ ರಂಗದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ಪಾನಶಾಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್, ಮೈಕೇಲ್ ಡ್ರೇಟನ್ ಮತ್ತು ಟಾಮಸ್‌ಕ್ವೀನಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.)

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ಆ ಭಯಂಕರ ವರ್ಷ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನೆನಪಿದೆಯೇನು ?

ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್–ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ-ದಂಗೆ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್– ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ತಂಡದವರು ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ-

(ರಂಗದ ಹಿಂದೆ ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಳೆ ಶಬ್ದ)

ಕಾಲುಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಹೋಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೋಗ್ತಾ ಇತ್ತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನಾಶವಾದ ಹಾಗೆ ಗಾಢ ಕತ್ತಲು. ದೇವರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಜಲಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತರೋಲ್ಲ ಅಂತ ನೋವಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನ ಮುರಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇತ್ತು. ನಾವೆಲ್ಲ ನೆಂದು ತೊಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಒಂದು ಹಾಳು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ. ಪ್ರತಿಸಲ ಗುಡುಗು ಕೇಳಿದಾಗ ಈ

ಪುರುಕು ಮಂಟಪ ಎಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟು ಚೂರು ಚೂರಾಗುತ್ತೋ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಎದೆ ಝಲ್ಲೆನ್ನುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ನನಗನ್ನಿಸಿತು ಇಂಥ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ಹಾಳು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಈ ಗೋಳಾಡ್ತಾ ಇರೋ ಅನಾಥರ ಮಧ್ಯ ಒಬ್ಬ ರಾಜ ಇರ್ಬೇಕು. ಒಬ್ಬ ದೇವರು ಇರಬೇಕು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡ ಬೇಕು, ಲೇವಡಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೈಕೇಲ್ ಡ್ರೇಟನ್–ವಿಲ್, ಲಿಯರ್ ನಾಟಕದ ವಿದೂಷಕನ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದೀಯ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಲಿಯರ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ವಿದೂಷಕ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಕುರುಡು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಪ್ರಳಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು.

ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್--ಅಂತಹ ಭೀಕರ ರಾತ್ರಿಗಳ ಜೊತೆ ಯಾರಿರುತ್ತಾರೆ ?

ಮೈಕೇಲ್ ಡ್ರೇಟನ್--ಲಿಯರ್‌ನಂಥವರು.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್--ಆ ಗಳಿಗೆಗಳ ಹಾಗೆ ಕಲಕಿಹೋದ ಮನದವರು
ಮುನಿದ ಪಂಚಭೂತಗಳೊಡನೆ ಸೆಣಸುವಂಥವರು :
ನೆಲವನ್ನು ಕಡಲಿನೊಳಕ್ಕೆ ದೂಡು ಎಂದು ಗಾಳಿಗೆ
ಕಲಕಿಹೋದ ಜಲವನ್ನು ಸಮುದ್ರದಿಂದ
ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬರಿಸು ಎಂದು ನೀರಿಗೆ
ಹೇಳುವಂಥವರು. ಅಂಥವರಿಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು
ಬದಲಾಗಬೇಕು ಇಲ್ಲಾ ಬಯಲಾಗಬೇಕು.

ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್--ನಮ್ಮ ವಿಲ್‌ಲಿಯರ್‌ನ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ.
(ಲಿಯರನನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ)

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್—ಊದಿ, ಬಾರಿಸಿ, ಗಾಳಿಗಳೇ,
ನಿಮ್ಮ ಕೆನ್ನೆ ಬಿರಿದು ಹೋಗುವವರೆಗೂ, ಉಬ್ಬು, ಅಬ್ಬರ.
ಜಲಪಾತಗಳೇ, ಬಿರುಗಾಳಿಗಳೇ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ನೀರನ್ನು
ನಮ್ಮ ಗೋಪುರಗಳು ನೆನೆದು ಗಡಿಯಾರಗಳು ಮುಳುಗಿಹೋಗುವವರೆಗೂ
ಓಕ್ ಮರಗಳನ್ನು ಸಿಗಿದು ಹಾಕುವ ಸಿಡಿಲ ಹರಿಕಾರ,
ಓ ಅಗ್ನಿ,
ಸುಡು ನನ್ನ ಈ ಬಿಳೀ ತಲೆಯನ್ನು
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಾಡಿಸುವ ಸಿಡಿಲೇ
ಬಡಿ, ಸಪಾಟು ಮಾಡು ಜಗತ್ತಿನ ಊತದ ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಚ್ಚುಗಳನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿಬಿಡು
ಕೃತಘ್ನ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ
ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲ ಚದುರಿಸು
ಟಾಮಸ್ ಕ್ವೇನೀ–(ವಿದೂಷಕನಾಗುತ್ತ) ಮಾವ, ಮಾವ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳು. ಈ ರಾತ್ರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯ ಮೇಲೂ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖನ ಮೇಲೂ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ.
ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–(ಲಿಯರ್ ಆಗಿ) ಗುಡುಗು ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವವರೆಗೂ
ಉಗಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು, ಸುರಿ ಮಳೆಯನ್ನು
ಆದರೆ ಮಳೆಗಾಳಿ ಗುಡುಗು ಬೆಂಕಿ–ನೀವು
ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ನಿಷ್ಕರುಣೆಗಾಗಿ
ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಪಂಚಭೂತಗಳೇ
ನಿಮಗಾಗಿ ನಾನು ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ
ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಯಾವ ಋಣಾನು ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ
ಕಾರಿಕೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹದಾನಂದವನ್ನು
ನಿಮ್ಮ ಗುಲಾಮನಾಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.
ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಬಡಕಲು ಮೈನ
ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾದ ಮುದಿಯ ಆದರೂ
ನೀವು ಕೂಡ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಕುವ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹಾಗೆ
ವಿಷ ಪಾತಕಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಸೇರೀಕಾಗಿ
ಇಷ್ಟೊಂದು ಮುಪ್ಪಾದ, ಇಷ್ಟೊಂದು ನರೆತು ಬಿಳುಪಾದ
ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಘೋರ ಸಮರ ಸಾರಿದ್ದೀರ
ಓಹ್, ಎಷ್ಟು ಭೀಭತ್ಸ ಇದೆಲ್ಲಾ !
ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್–ನಾನೀಗ ಅರ್ಲ್ ಆಫ್ ಕೇಂಟ್ ಆಗುತ್ತೇನೆ. ಯಾರದು ?
ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ನಾನೀಗ ತಾಳ್ಮೆಯ ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ತೆಪ್ಪಗಾಗುತ್ತೇನೆ.
ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್–ಯಾರದು ?
ಟಾಮಸ್ ಕ್ವೇನೀ–ಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖ.
ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್–ಪಾಪ, ಬರೀ ತಲೆಯವನು. ಕರುಣಾಳು ಪ್ರಭು
ಇಗೋ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೊಂದು ಮಂಟಪವಿದೆ.
ಈ ಬಿರುದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ತುಸು ಆಸರೆ
ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ನನಗೀಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮರಳುತ್ತಿದೆ. ಬಾ ಮಗು
ಹೇಗಿದ್ದೀಯ ಮಗು ? ತುಂಬಾ ಛಳಿ ನನಗಂತೂ
ನಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳ ಗತಿ ಅತಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚವಾಗುತ್ತವೆ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತುಚ್ಛವಾದವೂ
ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿದೆ ಮಂಟಪ.
ಅಯೋಗ್ಯ ಮೂರ್ಖ,
ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೂ ಕೂಡ
ಅಯ್ಯೋ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಭಾಗ
ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ
ಟಾಮಸ್ ಕ್ವೀನೀ ರವಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವನು
ಮಳೆಯೇ ಬರಲಿ ಗಾಳಿಯೇ ಇರಲಿ
ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗುಳಿಯುವನು
ಹೊಡೆದರೂ ಮಳೆ ಪ್ರತಿದಿನವು

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್--ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಮಗು. ನನ್ನನ್ನು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿ
(ಕ್ವಿನ್ಸೀ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಮೈಕೇಲ್ ಡ್ರೇಟನ್–ನಿಜ ವಿಲ್, ಅಂದಗಳಂದಗೆಡುತ್ತವೆ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಹೀಗೆ

ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್--ಆ ಪ್ಲೇಗಿನ ವರ್ಷಗಳನ್ನ ನಾನು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲೇ ಕಳೆದೆ. ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ದಿನಗಳು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನವರು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ತಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಮಾಡಿದ್ದರು. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡ್ರೇಕ್ ಅನ್ನೋ ಕಡಲುಗಳ್ಳ ತನ್ನ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಹೆಣಗಳ ಮಧ್ಯ ದೂರದೇಶಗಳ ಚಿನ್ನ-ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳನ್ನ ಬಯಸಿ ಸಾಹಸಿಗರು ಯಾನ ಹೊರಟರು. ಆ ಅನುಭವದಲ್ಲೇ ನನ್ನ 'ವಾಲ್ ಪೋಲ್' ಹುಟ್ಟಿದ್ದು.

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸ್ಮಶಾನವಾಗಿದ್ದವು. ದಿನಾ ಸತ್ತು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡು ಜನ ಬೇಸತ್ತು ಅಳುವುದಕ್ಕೂ ನಿತ್ರಾಣರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ನಮ್ಮ ತಂಡದವರೆಲ್ಲ ಚದುರತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗಿ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಜೋಳು ಮರ, ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದ ಶಿಲುಬೆ ಹಾಗೆ ಒಂಟಿತನ,

ನಿರಾಸೆ ನನ್ನ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆ ಬೋಳು ಮರವನ್ನ ನೋಡಿದೆ.

ಅದೃಷ್ಟ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ
ಒಬ್ಬಂಟಿ ಬೈಯುತ್ತ ಬೇವಾರ್ಸಿತನವನ್ನು
ಕಿವುಡು ದೇವರ ಕರೆದು ಕೊರಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ
ಥೂ ! ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತ ಹಣೆ ಬರಹವನ್ನು....

ಮತ್ತೆ ಆ ಮರವನ್ನ ನೋಡಿದೆ.

ಮೈಕೇಲ್ ಡ್ರೇಟನ್–ನೇಣು ಹಾಕಿಕೋಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇನು ?

ಬೆನ್ ಜಾನ್ಸನ್–ವಿಲ್, ಯಾರು ? ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿದ್ದು ?

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್–ಒಂದು ನೆನಪು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನ ನೆನಪಿನ ನೆನಪು

(ಉಂಗುರವನ್ನು ತದೇಕಚಿತ್ತನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ರಂಗವನ್ನ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಪಚ್ಚೆ ಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆ.)

ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ನಿನ್ನ ಉಂಗುರ
ನಿನ್ನ ಬೆರಳ ಉಂಗುರ
ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ
ಹೊಳೆಯುವೆವು ಫಳಫಳ
ತೊಳಗುವೆವು ಥಳಥಳ
(ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಆಗುತ್ತಾರೆ)
ಮಗು ೧ -ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಕಣ್ಣು ನಾವು
ಮಗು ೨ -ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ನಾವು
ಇಬ್ಬರೂ–ಹೊಳೆಯುವೆವು ಫಳಫಳ
ತೊಳಗುವೆವು ಥಳಥಳ
ಮ ೧ -ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಾವು ಕೂಡ
ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಂದೆವು
ಚಿಕ್ಕೆಗಳ ಲೋಕದಿಂದ
ನಮ್ಮ ಹೊಳಪು ಸೆಳೆದೆವು
ಮ ೨ -ನಿನಗೆ ಬದುಕು ಸಾಕೇನು ?
ಬರಡು ಸಾವು ಬೇಕೇನು ?
ಇಬ್ಬರೂ –ಕೇಳು ನಮ್ಮ ಗೋಳು ಕತೆಯ
ಅದನು ಕೇಳಿ ತಾಳು ಧೈರ್ಯ

ಮ ೧ -ಉಂಗುರದ ಚಿನ್ನ ನಾನು
ಇರಡಿಯಾದ ಮಣ ಕೆಳಗೆ
ನೆಲದಾಳ ಕತ್ತಲೊಳಗೆ
ಕಪ್ಪ ಕಲ್ಲ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದೆನು ಅದಿರಾಗಿ
ಯಾರೊ ಒಬ್ಬ ನೆಲ ಅಗಿದು
ಕಪ್ಪ ಕಲ್ಲ ಎದೆಯ ಒಡೆದು
ನನ್ನ ತೆಗೆದು ಕಾಸಿ, ಸೋಸಿ
ಚಿನ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು
ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ
ನಿಮ್ಮ ನಾಡ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಮ ೨ -ಉಂಗುರದ ಕಚ್ಚೆ ನಾನು
ಅರೇಬಿಯಾ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ
ನೀಲಿ ನೀಲಿ ಆಳದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಜೀವ ತಳೆದೆನು
ಯಾರೊ ಕಡಲ ತಳಕೆ ಮುಳುಗಿ
ಜೀವವೆಂಬ ಹಂಗು ತೊರೆದು
ನನ್ನ ತಡಕಿ ತೆಗೆದನು
ನಿಮ್ಮ ನಾಡ ಕಡಲುಗಳ್ಳ
ನಿನ್ನ ನಾಡಿನಿಂದ ನನ್ನ
ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೇಲೆ
ನಿಮ್ಮ ನಾಡ ರೂವಾರಿ
ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡನು
ಮ ೧ -ನನ್ನ ಕಾಸಿ ಸೋಸಿ ಸೋಸಿ
ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಬಗ್ಗಿಸಿ
ಉಂಗುರದ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟ
ಮ ೨ -ಅವಳ ವೈ ತೊಗಲಿನೊಳಗೆ
ಬಿಚ್ಚಿದರೂ ಬರದ ಹಾಗೆ
ನನ್ನ ನೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಇ—ಎಷ್ಟು ಜನರ ಕೈ ದಾಟಿ
ಎಷ್ಟು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕೆಣಕಿ
ನೆಲ ಕಡಲು ದಾಟಿ ದಾಟಿ
ಕೊಳ್ಳೆಕಾರ ವಣಿಜರುಗಳ
ಕುಹಕತನ ಗೆದ್ದು ಕೊಂಡು
ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನ ಬೆರಳಿಗೆ
ನಮ್ಮ ನಾವು ಕೊಟ್ಟೆವು
ಮ ೧ —ಅವನು ನಮ್ಮ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ
ಮ ೨ —ಬಳಿಕ ನೀನು ನಮ್ಮ ತೊಟ್ಟೆ
ಇ—ಏಸು ಸಾರಿ ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿ
ಸಿಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಳೆದು ಕಳೆದು
ಏಸು ಕಷ್ಟ ದಾಟಿದರೂ
ನಮ್ಮ ಹೊಳಪು ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ
ಹೊಳೆಯುತಿಹೆವು ಫಳಫಳ
ತೊಳಗುತಿಹೆವು ಥಳಥಳ
ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್—ಆದರೆ ನೀವು ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳು
ಮ ೧ —ಪ್ರೇಮಯಿರದ ಜಾಗದಲಿ
ಮ ೨ —ಪ್ರೇಮವಿರದ ತಾವಿನಲ್ಲಿ
ಇ—ನಮಗೆ ಜೀವ ಬರುವುದು
ನಿನಗೂ ಜೀವ ಕೊಡವುದು
ಭೂಲೋಕದ ಚಿಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ
ನಿನಗೆ ಬೆಳಕು ಕೊಡುವೆವು
ನಾವು ನಿನ್ನ ಉಂಗುರ
ನಾವು ನಿನ್ನ ಉಂಗುರ
ನೀನು ಸಾಯಿ ನೀನು ಬದುಕು
ಹೊಳೆಯುವೆವು ಫಳಫಳ
ತೊಳಗುವೆವು ಥಳಥಳ (ಮಕ್ಕಳು ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ)

ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್—ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಬಾನಾಡಿ ಬಾನ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತುಂಬುಗೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ನಿನ್ನ ನೆನಪೇ ಮಧುರ—ಅದು ತಂದ ಸಂಪತ್ತು
ಸಾಕು, ಬೇಡ ನನಗಿನ್ನು ರಾಜರಾಜರ ಸ್ವತ್ತು.

—ಕತ್ತಲು—

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ......

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ನಮ್ಮ ಸಹೃದಯತೆ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಈಗ ಹಲವು ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಂಘಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಘಗಳ ಕನಿಷ್ಟ ಸಹಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಲಾಗದವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೂ ಬೆಳಕಿಗೇ ಬಾರದಂತಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರೀ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಂತೆ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದು, ಕಾವ್ಯ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಸರಕಾಗುತ್ತಿದೆ, ಈ ವಿಮರ್ಶೆಗಳೆಂಬ ಜಾಹೀರಾತು ಗಳಿಸಲಾಗದ ಕಾವ್ಯ ಈ ಸ್ಪರ್ಧಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಸಿಕರ ಗಮನಕ್ಕೇ ಬಾರದೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಹಾಗೇ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನಶಿಸಿಹೋಗಬಾರದ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರಿಯಪ್ಪ ಪೇಜಾವರ ಹಾಗೂ ಕೆ. ಪಿ. ನಟರಾಜ್ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕವಿಚೇತನಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

—ಸಂ.

೧ ತಪ್ಪು ಸರಿಗಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ

—ಹರಿಯಪ್ಪ ಪೇಜಾವರ

ತಪ್ಪು ಸರಿ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯ ಉಚ್ಚ ನೀಚ
ಇವು ಯಾವ ಮೂರ್ಖ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಯಾವ
ಶಬ್ದ ಕೋಶದ ಪದಗಳು ?

ಮಾನ್ರು ಒಗರೆ ಸಿಹಿಯೆ ?
ಎರಡೂ ಅಲ್ಲ-ನಿಸ್ವತಿ ಗುಣವೆ ಮಾವಿನ ಮೂಲ ಸೆಲೆ
ಅವಕ್ಕೆಂವೆ ಅದು ಮಾವು ಹಾಗೆ ನಾವು, ಮನುಷ್ಯ
ಮುಖ್ಯ ಧ್ರುವನಿಷ್ಪತಿಯು ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಫಲ

ತಣ್ಣನೆ ನೆಳಲೀಯುವ
ಹೂ ಹಣ್ಣೀಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಆಶ್ರಯ ಈಯುವ ಮರ
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹುಚ್ಚು ಮಳೆ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಗುಚಿ
ಪ್ರಾಣ ಹೀರುವುದು
ಹಾಲೀಯುವ ಕರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾಯುವುದಕ್ಕೂ ಬರುವುದುಂಟು:
ಗಾಳಿ ಕಿವಿ ಹೊಕ್ಕಾಗ, ಉನ್ಮತ್ತ ಕಾವು ವಿಕಾರ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದಾಗ
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಸಿವೆಗೆ ಕೂಡ
ಆದರೂ ಮರ ಕೆಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಆಕಳು ಕೆಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ ನಮಗೆ
ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ ನಾವು:
ಆಕಳು ಹಾಲಿತ್ತರೆ ಮರ ನೆಳಲಿತ್ತರೆ
ತಪ್ಪು ಸರಿಯು ಹಣೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಒಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ
ಸಮೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಕಿತ್ತಳೆ ಮೂಸಂಬಿ ಅವು ಹಾಗಿರುವ ಖುಷಿಗೇ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು
ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.
ಪದರು ಪದರು ನಿಧಾನ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿದು ತೊಳೆ ಬಿಡಿಸಿ
ಒಂವೊಂದಾಗಿ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟು.....ಸಿಹಿಯೊ ? ಹುಳಿಯೊ ?
ಎಲ್ಲ ನಂತರದ ಮಾತು; ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಯು ಮಾತು.
ಒಂದು ಹಣ್ಣಿನ ತೊಳೆ ಕೂಡ ಪೂರ ಸಿಹಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ
ಹಾಗೆಂದು ಹಳಿಯುತ್ತೇವೆಯೆ ನಾವು ಕಿತ್ತಳೆಯು ಹಾಗೆ ಹೀಗೆಂದು?

ಮತ್ತೆ ಸಿಹಿಪೂರ ಸಿಹಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಕಷ್ಟ
ಮಧುಮೇಹ ಉದರಶೂಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನೂರು ರಗಳೆ
ಸದಾ ವೈದ್ಯರ ಭೇಟಿ. ಕಿಸೆ ಖಾಲಿ ಕೈ ಖಾಲಿ ಮೈ ಮನ ಖಾಲಿ
ಅತಿ ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ. ಸಕ್ಕರೆಯೆ ಇಲ್ಲದ ಸಪ್ಪೆ ಕಾಫಿ

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪನ ಸಾವಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ :
ಆತನ ಬೇಡಿಕೆಯು ಧ್ರುವ ಲಕ್ಷಣ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲ ಆಗಸವಲ್ಲ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ
ಹೊರಗಲ್ಲ ಒಳಗಲ್ಲ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತ
ನರನಲ್ಲ ಮೃಗವಲ್ಲ; ನರಸಿಂಹ ಕೊಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪನ

ಧ್ರುವಗಳಲ್ಲೊ ಸದಾ ಹಿಮಪಾತ; ಚೈತನ್ಯ ನಾಶ
ರುಮುಗುಡುವ ಗಾಳಿ; ಶಕ್ತಿಪಾತ
ಹರಿತ್ತಿಗೆ ಸಜ; ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ರಜ; ಸೂರ್ಯನಿಗು ನಿದ್ದೆ.
ಮನೆ ಮನೆಗಳೋ ಒಂದೊಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆ
ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ಹಸಿರಿಗೆ ಉಸಿರು
ನಾಗರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿ
ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ; ಆಗಸಕ್ಕೆ ಕ್ಷಿಪಣಿ

ಅಗೋ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ
ತೂಗುವ ತಕ್ಕಡಿಯ ಸಮಭಾರ ರೇಖೆ ನಡುವಿಂದ
ಪರ ವಿರೋಧಿ ವಕೀಲರುಗಳ ನಡುವಣ ಅವಕಾಶದಿಂದ
ಒಬ್ಬ ಅಪರಾಧಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ ಇತ್ತ
ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆತ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ನಿಮಗೆ ? ನಿಮ್ಮ ಚಾಳೀಸಿಗೆ ? ಹಲೊ ಮತ್ತೆ ನಿಮಗೆ ?

೨ ಅಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೆಂದರೆ........

ಕಾಯುತ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಾಚಿಸುತ್ತ
ಕುಳಿತಾಗ ಕವಿಗೆ
ನಮಗಿಂತ ನಿಮಗಿಂತ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಬೇರೆ ಭಂಗಿಯಿಲ್ಲ
ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಕೆರಳಿಸಿದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಚೀಪಬಲ್ಲ
ಮತ್ತೆ ಕಾಯಬಲ್ಲ ಯಾಚಿಸುತ್ತ

ಅನ್ನಕ್ಕೊ ಸಾಂಬಾರಿಗೊ ಅಥವ ಇನ್ಯಾವುದಕ್ಕೊ....
ಅಲ್ಲ! ಹಸಿವು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿಜವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ!
ಮಲಗಿ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ನಿದ್ರಿಸುವ ಕವಿಗೆ
ನಮಗಿಂತ ನಿಮಗಿಂತ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಬೇರೆ ಭಂಗಿಯಿಲ್ಲ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಗೆಲ್ಲುವ ಕವಿ
ಇಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಯಾರೂ
ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ
ಅಲ್ಲ! ನಿದ್ದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತದೆ !
ಗಲ್ಲಿಯ ಸೂಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಹೊರಳುತ್ತ ಮಲಗಿದ ಕವಿಗೆ
ನಮಗಿಂತ ನಿಮಗಿಂತ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಭಂಗಿ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ
ಒಬ್ಬ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ಮಡದಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಕಾಮವಿದೆಯೆಂದರೆ
ಯಾರೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ

ಅಲ್ಲ! ಕಾಮ ನಮಗೆ ಕವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಾನ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತುತ್ತದೆ!
ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೇರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಬಿಡಬಹುದು
ಬಣ್ಣದ ವೇಷವೋ, ರಾಜನ ಸೋಗೋ, ರಾವಣ ರಾಡಿಯೊ....
ಇತ್ಯಾದಿ
ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹಗುರಾಗಿ ಹದವಾಗಿದ್ದಾಗ
ಅಥವ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿ
ಬಂದಾಗ
ನಿಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ಹೊರಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು
ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ.
ಆದರೆ ಒಂದು ನಿದ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಹಸಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಅಥವ
ಒಂದು ಸೂಳೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀವು ನಿಂತರೆ
ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತೀರಿ
ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ–ಮೃಗದ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಒಂದು
ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗುತ್ತೀರಿ
ಆದುದರಿಂದ ಅಂಜುವವವರೇ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅವರ
ಅಗಾಧ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ

ಇರಿಸಿಬಿಡಿ ಅವರನ್ನು ಅವರ ನಿದ್ದೆಯೊಂದಿಗೆ, ಹಸಿವಿನೊಂದಿಗೆ
ಗಲ್ಲಿಯ ಅವರ ಸೂಳೆಯೊಂದಿಗೆ
ಯಾಕೆಂದರೆ ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿ ಬಯಲಾಗಲೇ ಬೇಕಾದಾಗ
ನಾವೂ ಬಯಲಾಗಬಲ್ಲೆವು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ
ಹೊರಳಬಲ್ಲೆವು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಚರಿತ್ರೆಯ
ಹೊರಗೂ ಒಳಗೂ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ.

ವಿಶೇಷವೇನಿಲ್ಲ.

೩ ವಾರದ ರಜಾ ಭಾನುವಾರ

ದಿನಗಳೇಳು ವಾರಕ್ಕೆ
ಮುಡಿ ಸೋಮವಾರ
ಅಡಿ ಭಾನುವಾರ: ವಾರವೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ
ಎನ್ನುವರು ಎಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಿಯರು

ನಿಜಕ್ಕೂ ಏಳು ದಿನಗಳೆ ?
ಅಲ್ಲ ಆರೆನ್ನುವೆ ನನ್ನ ಕೇಳಿದರೆ
ರವಿವಾರ ವಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದಂತೆ
ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಸೇಬಿನ ಹೋಳಿನಂತೆ

ಶನಿವಾರ ಸೋಮವಾರದ ನಡು
ರವಿವಾರ ಏಳು ಸಮುದ್ರದಂತೆ
ಭೂಮಿಗಂಟಿಯೂ ಬೇರೆಯಾಗೇ ಉಳಿದ ಸಾಗರದಂತೆ

ಅದರ ಬಣ್ಣ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು; ಪರಿಮಳ; ಹೂ; ರುಚಿ:
ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಸಿಹಿ ಖಾದ್ಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣ
ಸ್ಪರ್ಶ; ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೃದು ರೇಶಿಮೆ ಚರ್ಮ
ಕತ್ತಲೆ ಮೂಲೆಯ ವೇಗದ ಎದೆ ಬಡಿತ

ದೇವರು ನಮಗಾಗಿಯೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಳಿಸಿದ
ರವಿವಾರದ ವರ್ಣಮಯ ಕಂಬಳಿ.
ನೋಡಿ: ಸಾವಕಾಶ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದ ಆ ಕಂಬಳಿಯ ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿ.
ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆ ರವಿವಾರದ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿ?

ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಬಡಿಯಿತೆಂದರೆ:
ಅಕಾ ಹಾರಿಹೋಗುವುದು ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸದವ
ನಮಗಾಗಿ ಇಳಿಸಿದ ರವಿವಾರದ ಕಂಬಳಿ
ನಿರಭ್ರ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿತೇಲಿ,

ಹೋಗಲಿ ಮತ್ತೆ ಭರ್ತಿಯಾಗಿ ಬರಲಿ
ಶನಿವಾರದ ಝಗ ಝಗ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ

ಅಲ್ಲ! ರವಿವಾರವೂ ವಾರದ ದಿನವೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ
ಅದನ್ನು ರವಿವಾರವೆಂದಾದರೂ ಏಕನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು?

('ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತ' ಸಂಕಲನದಿಂದ)

ಮೇಸ್ಟ್ರು ಮೂಡಲಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು

ಕೆ. ಪಿ. ನಟರಾಜ್

ಜಯಮಂಗಲಿ, ಉತ್ತರಪಿನಾಕಿನಿ
ದಕ್ಷಿಣಪಿನಾಕಿನಿ, ಶಿಂಷಾ

ಸುಂದರ ಹೆಸರುಗಳ ಕಿವಿತುಂಬಿ ಹೋದ
ನರಗಳುಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ನೆನಪ ಹೂ ಕೊಟ್ಟ
ಹೇಳಲಾಗದ ಸುಖ ನೋವ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹರಿಬಿಟ್ಟ.

ನೀವು ಉತ್ತರಮುಖಿ

ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ನಾವಿಕಗೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸುವ ಸಖ
ಸತ್ವ ಸಂಪೂರ್ಣ.

ಮೇಸ್ತ್ರು ಮೂಡಲಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು
ಅಥವಾ ಹೊಣಕೆರೆಯ ಮೇಸ್ತ್ರು
ಎಳೆಯಂದ ಆ ಮಿದು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ
ಅ–ಆ, ಇ–ಈ ಗಳ ಮಿಡಿದವರು
ಕೃಷ್ಣ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ
ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರ ಬರೆದವರು.

ಒತ್ತು, ಹೊಕ್ಕಳ, ದೀರ್ಘ, ಹ್ರಸ್ವಗಳರ್ಥ
ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದವರು

ಕನ್ನಡದ ಭವ್ಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಕರೆದೊಯ್ದು
ಅಪರಾಹ್ನ– ತಿಂಡಿಕೊಟ್ಟವರು
ಸಂಜೆಗೆ–ಸುಖವಾಗಿ ವಾಪಸ್ಸು ತಂದು ಬಿಟ್ಟವರು

ಅವರು:
ತಂಪು ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ನೆನಪಾಗಿ ನಡೆವರು
ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಡಲ್ಲಿ
ಗಟ್ಟಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಟ್ಟು

ಕೊಡೆಯ ಕೈಯಲಿ ತೂಗಿ
ಕಪ್ಪು ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿ
ಮುಂದಿನಂಧಕಾರಕ್ಕೆ....
ಬೆಳ್ಳಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ

ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತ್ರು ಕಣ್ಣಪ್ಪ ಬರಲು ಲೇಟಾದಾಗ
ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿ ಬಂದು ಪಾಠ ಮಾಡಿದವರು
ಆಮೇಲೆ ಬಂದವನ ಮಾತಾಘಾತಕ್ಕೆ

ನೊಂದು ಕುಸಿದವರು
ಏಕ ವಚನಕ್ಕೆ
ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆವರೊರೆಸಿದವರು.

ಕಥೆಗಳಾಗರ !
ಆಹಾ ! ಅವರ ಕಥೆ ಚೆಂದ
ಅವರ ಲೋಕವೇ ಚೆಂದ
ವಿದರ್ಭ, ಧಾರಾನಗರಿ
ಕಳಿಂಗಾದಿ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲಿ
ಚಂದ್ರಹಾಸಾದಿ ರಾಜಕುವರರ ಸುತ್ತ
ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನ ಹಸಿರವಿವರ ಮುಂಡಿಸುತ್ತ
ಮಾತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಒಳಗೆ
ಹೊಸ ಗೂಢ ಲೋಕ
ಆಹಾ!...............
ಅದೆಂಥ ಗಾಢ ತಲ್ಲೀನ
'ವಿಷಯ'—'ವಿಷ' ತಿದ್ದಿ ಬರೆದಿದ್ದ
ಮುಂಡಿಸಿದ ಪರಿಯೇನು
........ನನಗೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲಲ್ಲೆ ಪ್ರೇಮಪಾಠ
ಮಾನಸದ ಸುಪ್ತ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿತ್ತಿದರು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ
ಆ ಮಧುರ ಒಗಟ.

ಸಂಕಲನ, ವ್ಯವಕಲನ
ಎರಡೊಂದಲ ಎರಡರ ಮಗ್ಗಿ ಗಾನ
ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ
ಆ ರಾಜಧಾನಿ, ಆ ರಾಜಕುವರಿ
ಆ ಕನಸ ಸಂದರ್ಭ, ಆ ಬೆಚ್ಚಗೆ........

ನೆನಪ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದೆ
ಅಂಥ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮೂರ್ತಿ

ಒಂದಾದರೂ ಪೆಟ್ಟ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ
ಮನಸೆ ಕುಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ............
ಅವರು ನಡೆವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಸುರಿಯಲಿ
ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯೇನೋ
ದೇವ ಮಂದಿರ ಬಿಟ್ಟು
ಪಾದಭೂಮಿಗೆ ಇಟ್ಟು
ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತರು ಒಂದು ನಿಮಿಷ
ಎದುರಿತ್ತು ಗದ್ದೆ
ಆಚೆಗೆ ದಿಗಂತ ಚುಂಬಿಸುವ
ತೆಂಗತೋಗು !

ಹೋದಿರಿ ನೀವು........
ಆದರೆ ಉಳಿದಿದ್ದೀರಿ ಇನ್ನೂ
ನನ್ನಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಎಚ್ಚರಗಳಾಗಿ
ನನ್ನ ಕವಿತೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಬೇರುಗಳಾಗಿ
ಪ್ರೇಮದಡಿಗಲ್ಲಾದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಾಗಿ
ಇನ್ನೂ ಮೂರ್ತಗೊಳ್ಳದ
ಹಲವುಗಳು ಅಥವಾ ಕೆಲವುಗಳಾಗಿ

೨ ಆಹ್ವಾನ

ಬಾ ಗೆಳತಿ
ಶಾಖಮಯ ಅಪ್ಪುಗೆಗೆ
ಸರಳ ಸಂತಪ್ತತೆಗೆ
ಸುಖದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಹೋಗೋಣ
ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ಬೆರಳು ಸಹಕರಿಸಿ
ಕಿವಿಗಳೂ ಕೆಂಪಗರಳಿ
ಕೂಡುವ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿರಲಿ

ಮಿಂಚು ಕೂವಲಲಿ
ಎದೆ ಎದೆಗೆ ಒದಗಿ
ಬರಲೆನ್ನ ಬಾಹುಗಳಲಿ–
ನೀ, ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳಲಿ
ನಾ, ಬಂಧಿಸಿ
ದೇಶ, ಕಾಲಗಳೆಲ್ಲ
ಪಲಾಯನ ಮಾಡಲಿ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸೀಮೆಯಾಚೆ

ನಿನ್ನ ಭುಜ
ನಿನ್ನ ನಡು
ಪಾದ !
ಮೇಲೇರಿದಂತೆಲ್ಲ ಪಸರಿಸಿಹ
ಭವ್ಯಾರ್ಥ ಕೋಶವನು
ದಿವ್ಯ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ
ಅರ್ಥೈಸುತ್ತೇನೆ
ಒಲುಮೆ ಶಾಯಿ
ಮೆಲ್ಲ ಹರಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಮೈನಲ್ಲಿ
ಬೆಚ್– ಅಗೆ

ಕಾವ್ಯ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ
ಆಗ..................
ತೆರೆದಗಲ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ
ತುಳುಕಿ ಹೊಮ್ಮುವ ಬೆಳಕ
ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ತೆಳು ಕೆಂಪು ಕೆನ್ನೆಯಲಿ
ಪುಟ್ಟ ಮೊಡವೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕೊರಳ ಬಳಿ

ಕೊಡಲು ಮುಗಿವೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲಿ
ನಲಿವಲೆ ಅಲೆಯುತ್ತೇನೆ.

ನಲ್ಲೆ –
ನಿನ್ನಪ್ಪುತ್ತ, ಅಪ್ಪಿ
ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ
ಜುಮ್ಮ ನರಳುತ್ತೇನೆ.
ಬಾ ಗೆಳತಿ
ಬಾ
ನಿನ್ನ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ
ಆ ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ
ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ
ಹೆಮ್ಮೆ ತುಂಬಿ
ಶಾಖಮಯ ಮಿಲನಕ್ಕೆ
ಸರಳ ಸಂತಪ್ತತೆಗೆ

೩ ವಿದಾಯ

ಚಿನ್ನದಂತ ಹುಡುಗಿ
ನಾವು ಬೇರ್ಪಡುವುದು ಸಹಜ
ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿದಷ್ಟೆ
ಭೂಮಿ ತಿರುಗುವಷ್ಟೆ

ಅಘಾತಗಳು ಅಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ
ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸುತ್ತವೆ
ಮುಂದೆ ಒಂದು ಖಾಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ
ತಂದಿರಿಸಿ ನಗುತ್ತವೆ
ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿಸಿ.

ಹೀ—ಗಾ—ಗಿ

ನಾ ಇಷ್ಟು ಕೇಳೋಣ ಎಂದಿದ್ದೇನೆ:
ನಿನ್ನ ಕನಸ ಹಾದಿ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತಿರಲಿ
ನಿನ್ನ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಷದ ಒಂದಿಷ್ಟಿರಲಿ
ನಿನ್ನ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೇವರಿಕೆ ಇರಲಿ
ನಿನ್ನ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು
ಆ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸುಂದರ ನೋಟವಿರಲಿ.

ಹಾಗೆಯೇ–
ನಿನ್ನವನ ಜೊತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವಾಗ
ನನ್ನ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಂಗತ್ಯವಿರಲಿ
ಮತ್ತು, ಗೆಳತಿ:
ನಿನ್ನ ತೆರವಿರದ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ನಗೆಯೀಚೆಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ನಾನು–
ನರಕದ ಸಂಗಾತಿಗಳ ಜೊತೆಗಿರುತ್ತೇನೆ

....

ಹಾಗೇನೂ ಬೇಸರಿಸಬೇಡ
ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾನೆ ತಾನೇ
ನಿನ್ನ ನೇವರಿಸಿ
ಚಿಕ್ಕೆಮಯ ರಾತ್ರಿಗೆ
ತಂಗಾಳಿಗೆ
ಕರೆತಂದು ಅವನತನಕ ಕಳಿಸಿದ್ದು ?
ಹಾಗೂ ಶುಭ ಆಶಿಸಿದ್ದು
ಹೇಗೂ ದೂರಾಗುತ್ತೇವೆ................
ಈಗ ನನ್ನ ದುಃಖಮಯ ಸ್ವಗತ
ಎಂದರೆ :

“ನಾನೀ ವೈಶಾಲ್ಯದಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತೇನೆಯೇ ?” ಎಂಬುದು

....

ಕಾಡುತ್ತೀಯಾ– ಆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ?
ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ– ಆ ನಗೆಸಹಿತ ಮೌನವ ಧರಿಸಿ ?
ಕಲಕುತ್ತೀಯಾ– ಆ ಎದೆತುಂಬುವ ಅಳು ಸಹಿತ ?
ಆಳುತ್ತೀಯಾ– ನನ್ನ ಖಿಲವ ಆವರಿಸಿ ?

(‘ಓ ಕಪ್ಪು ಹುಡುಗ’ ಸಂಕಲನದಿಂದ)

ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯ ದಾಹ

● ಡಾ|| ಸಿ. ಆರ್ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್

ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರು, ಆಪ್ತರು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಬಯಕೆಗೆ ಮೇರೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತಷ್ಟನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಿಂಗದ ದಾಹ. ಈ ದಾಹವನ್ನು ತಣಿಸಲು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತೃ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇಂತಹ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಮೋದಿಸ... ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ನೀನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು, ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರ... ಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಬಯಕೆ ಅತಿರೇಕವೆನಿಸಬಹುದು. ಅನಗತ್ಯದ್ದು ಎನ್ನಿಸಬಹುದು. ಅದುವರೆಗೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡದೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ನೋವನ್ನು, ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ, ಅಸಹಾಯಕನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದಾಗ, ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಗುರಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಹುಚ್ಚಲ್ಲವೇ ಎನಿಸದಿರದು. ಇದನ್ನು ಹುಚ್ಚು ಅಥವಾ ಅತಿರೇಕ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಈ ಬಯಕೆ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನ ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ಆಲ್‌ಫ್ರೆಡ್ ಆಡ್ಲರ್, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು 'ಒಂದು ಜೈವಿಕ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ, ತಾನು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯಲು ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾದ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ, ಸಹಜವಾಗಿ ತೀವ್ರತರ ಕೀಳರಿಮೆ ಭಾವನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ತಾನು ಸಣ್ಣವ, ಪರಾವಲಂಬಿ, ಅರಕ್ಷಿತ, ಅಸಹಾಯಕ ಎಂದು ಮಗು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾವನೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ, ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ತಾನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಬೇಕು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಬೇಕು, ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಉಚ್ಚ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಬೇಕು ಎಂದು ಮಗು ಆಸೆ ಪಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲು ಯೋಜನೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ—ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಛಾಪು ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ, ಮೇಲರಿಮೆಗೆ, (ಇನ್‌ಫೀರಿಯಾರಿಟಿಯಿಂದ ಸುಪೀರಿಯಾರಿಟಿ) ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಅತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ, ಸೋಲಿನಿಂದ, ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದೇ ಜೀವನ ಧ್ಯೇಯ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಇತರರಿಗಿಂತ ತಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆತ ಎಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಯಾವ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಆತನಿಗೆ ವಂಶಿಕವಾಗಿ ಜೀನುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಂದ ಜೈವಿಕ ಬಳುವಳಿ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಕೊಡುಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆದು, ಮೇಲರಿಮೆಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನೂ ಹಾಯ್ದು ಸದಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಶೀಲನಾಗಿರುವುದೇ ಸಹಜ ಎಂಬುದು ಆಲ್‌ಫ್ರೆಡ್ ಆಡ್ಲರ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಿರುಳು.

ಮನಸ್ಸಿನ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಗಳು.

ಮನಸ್ಸಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇದ್ : ಈ ಭಾಗದ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಾಸೆಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೇ ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಕಾಮ, ಖುಷಿ–ಆನಂದ ಪಡುವುದು ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಾಸೆಗಳು. ಅವನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದಂತಹವು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು, ಇದ್ ಆದಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತದೆ. ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೋ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬುದೇ ಅದರ ಧೋರಣೆ. ಇದ್ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ, ಶಕ್ತಿಯ ಕಣಜ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲ ಎಂದೇ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ 'ಇದ್' ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬರುವಂಥದ್ದು.

ಈಗೋ : ಹುಟ್ಟಾಸೆಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ನಡುವೆ ದೂತನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರಿಸರದ ಇತಿಮಿತಿಗಳ ಒಳಗೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಬಯಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಹೆಣಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಈಗೋ. ಬಯಕೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ರಭಸದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿ ನಾಶವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಈಗೋ. ಯಾವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ, ಹೇಗೆ ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಯಾವುದನ್ನು ಎಷ್ಟುಕಾಲ ಮುಂದೂಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಯಾವುದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ತಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗೋ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡೆವಳಿಕೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂವೇದನೆ ಶಾರೀರಕ ಚಲನೆ, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಅರಿವು, ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಗಳು ಈಗೋವಿನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಈಗೋ, ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ, ಕ್ರಮೇಣ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೂಪರ್ ಈಗೋ : ಮಗು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈಗೋವಿಕಾಸನಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿರಿವಾಜುಗಳನ್ನು

ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು, ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು. ಇತರರ ಒಳಿತಿಗೆ–ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬೇಕು–ಬೇಡಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು. ಧೀರ್ಘಕಾಲದ ಸುಖ–ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣದ ಸುಖ-ಲಾಭಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು – ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸರಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಇದ್ ಮತ್ತು ಇಗೋಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಸೂಪರ್ ಈಗೋವಿನ ಕಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸದಾ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದ್, ಈಗೋ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ ಇಗೋಗಳ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ದ್ವಂದ್ವಗಳು, ಅನಿಶ್ಚಯತೆಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಬಹುದು.

ಇವು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ, ಪರಿಹಾರ ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರೆ, ಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಭಂಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ದ್ವಂದ್ವಗಳು, ಅನಿಶ್ಚಯತೆಗಳು, ನೋವು, ನಿರಾಶೆಗಳು ಪರಿಹಾರ ಕಾಣದೆ, ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದಾಗ, ಅವುಗಳ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಸು ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸುಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಕ್ಕೆ ದಬ್ಬುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಹಗೇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಪ್ತಮನಸ್ಸು ಅದುಮಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ, ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅದುಮಿಡಲು ಅದು ವಿಫಲವಾದರೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಮತೋಲನ ಏರುಪೇರಾಗುವ ಅಪಾಯ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಪಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ನಿರಾಕರಣೆ (ಡಿನಿಯಲ್) : ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು, ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ವಿಕೃತಗೊಳಿಸುವುದು : ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿರುಚಿ ವಿಕೃತಗೊಳಿಸಿ ವರದಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ತಾನೇ ನಂಬುವುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದನ್ನು ದೂರುವುದು. ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ್ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನು, ಮತ್ತೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುವುದು. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ಜಾರಿ, ಮಗುವಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಊಹಾಪ್ರೋಹ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭ್ರಮಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವುದು. ಒಣ ವೇದಾಂತ ಅಥವಾ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಕೊಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮೀಕರಣವೂ (ಸಬ್ಲಿಮೇಶನ್) ಒಂದು.

ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೋತಾಗ, ಹಿಂದೆ

ದಿನಾಗ ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟ ಮುಟ್ಟದಿದ್ದಾಗ, ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಈ ಸೋಲು ನಿರಾಕರಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಲಲಿತ ಕಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಬಹುದು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಟಗಾರನಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ, ಯಾವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ತನವಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಸಡಿಲವಾಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಸೋಲು ಅಥವಾ ಒಂದು ಅವಮಾನ ಅಥವಾ ಒಂದು ದುಃಖದ ಘಟನೆಯ ನಂತರ, ಮಹ ತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗುವುದು, ವಿಪರೀತ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ/ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಆ ಘಟನೆಯ ನಂತರ, ಆತನ (ಆಕೆಯ) ಜೀವನ ಶೈಲಿಯೇ ಬದ ಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು' ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ–ವಿಶೇಷ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಹಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಕೂಡ. ಯಾವುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆತ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಯಾವುದೇ ವಿಷ ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಧೋರಣೆ ನಂಬಿಕೆ ಏನು, ಆತನ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳ ವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಆನುವಂಶಿಕ ಅಂಶಗಳು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯ ವೈಖರಿ, ಅವರು ಕೊಡುವ ಪ್ರೀತಿ, ಶಿಸ್ತು, ಶಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ಪರಿಸರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡರಲ್ಲಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ, ಉನ್ನತೋನ್ನತಿ ದಾಹ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಟೈಪ್ ಎ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ : ಈ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೆಳಕಾಣುವ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

1) ವಿಪರೀತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ.
2) ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯತೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುವಿಕೆ
3) ಅತಿಯಾದ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ
4) ದುಡುಕುತನ, ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
5) ಯಾವಾಗಲೂ ಆತುರ, ಗಡಿಬಿಡಿ
6) ತನಗೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಸದಾ ಉನ್ನತಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಿಗದಿ ಮಾಡುವುದು.
7) ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು.

ಈ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು, ತಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಲಭ ತೃಪ್ತರಲ್ಲ

ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣ ಅವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು, ಬಾಲ್ಯದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅವರ ಮೇಲೆ ತರುವ ಒತ್ತಾಯ- ನೀನು ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೇಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡು. ಮೊದಲನೆಯವನಾಗೇ ಬಾ, ಅತ್ಯುನ್ನತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆ. ಅಲ್ಪ ತೃಪ್ತನಾಗಬೇಡ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ, ಮೇಲೇರಿ ನಿಲ್ಲು. ಬದುಕು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥಶಾಲೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರತಿದಿನ, ವರ್ಷ, ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದ ಮಗು ಕ್ರಮೇಣ ಟೈಪ್ ಎ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೀಳು ಮನೋಭಾವದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ (ಅಬ್ಸೆಸಿವ್ ಪರ್ಸನಾಲಿಟಿ) :

ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಗೆ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೊದಲೇ ಚಿಂತಿಸಿ, ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ, ಯೋಜಿಸಿ ಮಾಡುವವನು. ತುಂಬಾ ಆಲೋಚನಾಪರ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವವನು. ಭಾವನೆಗಳು, ಮನೋ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡದವನು, ಬುದ್ಧಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಡುವವನು, ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಲಗಾಮು ಹಾಕಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು, ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಮಾ

ಡಲಿ ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಭೂತಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡಿ ಅನುಸರಿಸುವವನು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶೀಲ, ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು. ಊಹಾಪೋಹ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ, ನಿಶ್ಚಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಸರಿಯುವುದಾಗಲೀ, ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ ಇವನಿಂದಾಗದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಈತನಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಮೋಹ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಜಾಗವಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಇರಬೇಕಾದ ವಸ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬುವವ. ತಾನಿರುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿನಿತೂ ಕಸ ಕೊಳೆ ಧೂಳು ಇರಬಾರದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು ಇಸ್ತ್ರಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ನೀಟಾಗಿರಬೇಕು. ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇನಿತೂ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡಲೂ ಸಿದ್ಧ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಲ ಚೊಕ್ಕಟಮಾಡಲು, ಜೋಡಿಸಿಡಲು ಠಾಕೋಠೀಕಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಈತ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಕಷ್ಟಕರ ದುಡಿಮೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇತರರು ಅದರಲ್ಲೂ ಆತನ ಆತ್ಮೀಯರು, ಮನೆಯವರು, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೂ ಪರಿಚಿತರು, ಆತನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ದುಃಖಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮೀನಿನಂತೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಲೂ ತಯಾರಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಅಬ್ಸೆಸಿವ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಯಲು, ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗು ಎರಡರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಮಲ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಅಥವಾ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಪೋಷಕರು ಮಲ–ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಹತೋಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಮಯ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ತಂದರೆ, ಗೀಳು ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಬೀಜಾಂಕುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹತೋಟಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಈ ಬೀಜ ಮೊಳಕೆ ಒಡೆದು, ಬೆಳೆದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮರವಾಗತ್ತದೆ.

ಗೀಳು ಮನೋ ಜೇನೆ (ಅಬ್ಸೆಸಿವ್ ಕಂಪಲ್ಸಿವ್ ನ್ಯೂರೋಸಿಸ್) ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಗೀಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈನಂದಿನ ಕೆಲಸ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಬಂದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಾಯಿಲೆ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮಾನ್ಯತೆಯ ಹಸಿವು

ಮನುಷ್ಯನ ಅಗತ್ಯಗಳು ಅನೇಕ. ಕೆಲವು ಆತನ ಉಳಿಯುವಿಕೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದರೆ ಕೆಲವು ಆತನ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ–ತೃಪ್ತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. 1909 ರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ಬ್ರೂಕ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅಬ್ರಹಾಂ ಮಾಸ್ಲೋ ಮನುಷ್ಯನ ಈ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು (ಡೆಫಿಶಿಯನ್ಸಿ ನೀಡ್ಸ್) ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವು (ಮೆಟಾನೀಡ್ಸ್) ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಹಾರ ನೀರು, ಕಾಮ, ಪ್ರೀತಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮಾನ್ಯತೆ ಮೊದಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ, ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನಲು ಬೇಕಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಿಯತೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಒಳ್ಳೆಯತನ, ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಿನ ಹಂತ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

1. ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ, ಕಾಮ
2. ರಕ್ಷಣೆ
3. ಆಸರೆ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳು
4, ಮಾನ್ಯತೆ–ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ
5. ಜ್ಞಾನ
6. ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವ
7. ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಈ ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗುತ್ತಾ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಂತದ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಮೇಲಿನ ಹಂತದ ಅಗತ್ಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಡು ತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದ ಅಗತ್ಯ-ಮಾನ್ಯತೆ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾ

ದರೆ, ಎರಿಕ್ ಬರ್ನ್‌ನ 'ಮಾನ್ಯತೆಯ ಹಸಿವು' 'ರೆಕಾಗ್ನಿಶನ್ ಹಂಗರ್' ಪದ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಮಾನ್ಯತೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವುದೇ ಆತನ ಜೀವನದ ಪರಮೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಎರಿಕ್ ಬರ್ನ್‌ನ ಉದ್ಗಾರ ಸಮಂಜಸವಾದುದು. ಮಾನ್ಯತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ, ಉನ್ನತಿಗೆ, ಸಾಧನೆಗೆ ವಿಟಮಿನ್ ಇದ್ದಹಾಗೆ. ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯೋ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯೋ ಕೊಡುವ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಶೀರ್ಪುಗಾರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದ, ಮರು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಪದಕವನ್ನೇ ಗಳಿಸಬಹುದು. ಮಾನ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಳಾಹೀನನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಬಹುದು.

ಕೆಲವು ಸಲ, ಕೆಲವರ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಹಸಿವು ಹಿಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಾನ್ಯತೆ ಅವರ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ, ತಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇತರರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾನವ ಸಹಜ ಗುಣ. ಇದು ಅವಶ್ಯಕವೂ ಹೌದು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಮುನ್ನಡೆಯಲು, ಮೇಲ್ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಒಂದು ಗೀಳಾದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸದಾ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅದುವರೆಗಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ, ತನಗೆ ಸದಾ, ಸಾಧಿಸಲಾಗದಂತಹ ಗುರಿಗಳನ್ನು, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಹಿಂಸೆ ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಅದನ್ನು ಪುನರ್ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದು ಇಂಗದ ದಾಹವಾದರೆ, ಅದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

●

ಹಸಿವು ಆವರಿಸಿದಾಗ

● ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಾಪು ಮಾನೆ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಖ್ಯಾತ ದಲಿತ ಸಾಹಿತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಬಾಪು ಮಾನೆ ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ 'ಉಪಾರ' ದಿಂದ ಆಯ್ದ ಎರಡು ಉತ್ಕಟ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು 'ಹಸಿವು ಆವರಿಸಿದಾಗ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

'ಉಪಾರ', ದಯಾಪವಾರ್ ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ 'ಬಲೂತೆ' ನಂತರ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. 'ಉಪಾರ' ಎಂದರೆ ಆಗಂತುಕ, ಅಪರಿಚಿತ ಅಥವಾ ಅನ್ಯ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಬಹುದು. ಕೊಂಕಣದ 'ಕೈಕಾಡಿ' ಎಂಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ನೋವು ಅವಮಾನ ಹಾಗೂ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆಸಿದ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಸರಮಾಲೆಯೇ 'ಉಪಾರ'. ಎಲ್ಲೂ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡದೇ, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸದೆ, ತನ್ನ ಹೋರಾಟದ ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ಹಿನ್ನೋಡುವ, ಸಹಜ ಸಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಬೆರಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯೆಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 1981 ರ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೂಡಾ ಲಭಿಸಿದೆ.

—ಸಂ.

ಒಂದು ಔತಣಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ

ನಾವು ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೊಹಲ್ಲಾದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯವರ ಮಗಳ ಮದುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಔತಣಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದರು. ಭರ್ಜರಿ ಊಟದ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದಲೇ ಮತ್ತೇರಿದ ನಾವು ಯಾವಾಗ ಕರೆದಾರು ಎಂದು ಕಾತುರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದರೂ ಕರೆಯಲು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಚಪ್ಪರದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.... ಆದರೂ ಯಾರೂ ನಮ್ಮತ್ತ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.... ನಮ್ಮನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನ ಸುಳಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆತ ತನ್ನ ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನೋ ಏನೋ. ಬಿರ್ಯಾನಿಯ ಮಸಾಲೆ ಪರಿಮಳ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬಿತ್ತಾದರೂ ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟ ಖುಲಾಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮೂಗುಗಳು ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೀರುತ್ತಿದ್ದವಾದರೂ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಯುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೇನೂ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಕನಿಷ್ಟ ಎರಡು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಡಿಗಳೂ ಮುಚ್ಚಿದ್ದು, ಈಗ ಅದೂ ಕೂಡಾ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಇವರ ವಂಶ ನಿರ್ವಂಶವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸಿದೆ. ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾವು ಶನಿವಾರ ಚೌಕದತ್ತ ನಡೆದೆವು. ಕೊನೆಗೂ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರದ ಬಳಿ ಚಾ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅರ್ಧರ್ಧ ಕುಡಿದು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆವು.

ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅತಿಥಿಗಳು ತಿಂದೆಸೆದ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಾವು ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. 'ಯಾಕಾಗಬಾರದು'? ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಏಕೋ ಶಶಿ ಬಳಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಹೊರಗೆ ನಡೆದೆ. ಮದುವೆ ಚಪ್ಪರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ "ಆವೋ [illegible] ಆವೋ" ಎಂದು ಅತಿಥಿಗಳು ಪರಸ್ಪರರೇ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗದು ಆಗ ಹೊಳೆಯಿತು ! ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ.... ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಬರು ! ನಮ್ಮಂತೆ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.... ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಒಂದು

ಚೊಂಬು ನೀರು ಕುಡಿದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೆ. ನಂತರ ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆ.... ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾದರೂ ಅದಕ್ಕೇ. ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿದೆ ಎಂದೇನೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ನನಗೊಂದು ಒಳ್ಳೇ ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆದಿತ್ತು.... ದೇಶ ನಡೆಸುವ ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ? ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ? ಅಮ್ಮನವರ 'ಗರೀಬಿ ಹಟಾವೋ' ಘೋಷಣೆ ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಮ್ಮೋಹನಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾಂಬ್ ಹಾಕಿ ಈ ಇಸುಬಿಗೆ ಕೊನೆಕಾಣಿಸುವ ಅದಮ್ಯ ಒತ್ತಾಸೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬ್ ಹಾಕಿ, ನಮಗೆ, ದಲಿತರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರುವ ಜನ ನೋವಿನಿಂದ ನರಳಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ದಮನಗೊಂಡ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ನಾನು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮಾತೆತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಸಿಗಿದುಹಾಕುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುತ್ತ ಕಾಣುವ ಮುಖಗಳಿಂದ ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

'ಮನುಷ್ಯ' ಎಂಬೊಂದು ಜಾತಿ

ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನಂಬಿಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೇ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವಾಗ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯಾರ ಕಡೆ ತಿರುಗಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ? ಆದರೆ ಕಾಳೆ ಆಶಾವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನೂ ನೋಡೇಬಿಡೋಣ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

ನಾವು ಕರೆಗಂಟೆ ಒತ್ತಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ತರುಣ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಮುಖದ ತುಂಬಾ ಸ್ನೇಹದ ನಗೆ ಬೀರಿದ. ಕಾಳೆ ಆತನನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ– "ಇವರು ಡಾ॥ ನರೇಂದ್ರ ದಾಭೋಳ್ಕರ್ ಅಂತ. ಯುವ ಸಮಾಜವಾದಿ ವೇದಿಕೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾರೆ" ನಾವು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆವು. ನಂತರ ಆತ ನಾನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರು

ವುದು, ನಮ್ಮೂರು ಯಾವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಹರಕಲು ಬಟ್ಟೆ ಕುರುಚಲು ಗಡ್ಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಜುಗರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನಾಚಿಕೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಅವರ ಮುಂದಿಡುವುದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಡಾ॥ ದಾಭೋಳ್ಕರ್, "ನಾನು ಪರೇಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು.... ನೀವು ಮತ್ತೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಬರ್ತೀರಾ ? ಆರಾಮವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಹುದು." ಎಂದರು. ಈತ ಒಬ್ಬ ಸಮಾಜವಾದಿ, ನನ್ನ ಒಡನಾಡಿಯೇ, ಈತ ನನಗಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಾಡಬಹುದು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಆಸೆಯನ್ನೂ ಒಡಲಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎದ್ದೆ. ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆನಾದರೂ ಆಶಾಕಿರಣ ಉಜ್ವಲಗೊಂಡಂತಿತ್ತು.

ನಾನು ರಾತ್ರಿ ಏಳೂವರೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೋದೆ. ಡಾ॥ ದಾಭೋಳ್ಕರ್ ರೋಗಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಳಗೆ ಕೂತಿರಲು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಜನಾನುರಾಗಿ ವೈದ್ಯ, ನನಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವರು, ಇನ್ನೂ ಮದುವೆ ಆಗಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನೊಳಗೇ ನಾವು ಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹಿತರಂತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಆತ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಆ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸಿನೊಂದಿಗೆ ಏನೋ ಪಿಸು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಲೋಟ ಚಾ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುವರು ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಆತ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದರು. ಗೋಧಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳ, ಬೇಳೆ ಕಾಳುಗಳು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನಿತ್ತೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಡಬ್ಬ ಅಡಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕ್ರೂರ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದಷ್ಟೇ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಚೀಲಗಳ ತುಂಬಾ ಧಾನ್ಯಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಆತ ಕಿಸಿಯೊಳಗೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದರು. ನಾನು ಅವರ

ಕೈಗೊಂಬೆಯಂತಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೆನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರು "ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೇ ಬನ್ನಿ. ನಾನು ನೀವು ಬೇರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ" ಎಂದರು. ಈ ಋಣಭಾರದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಜರ್ಝರಿತನಾಗಿದ್ದೆ.

ಆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನೆ ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಶಿಗೆ ಏನೂ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಬಂತಷ್ಟೆ. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ನಾನು ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ಆ ಬಿಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಶಶಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ನಾನೆಂದೂ ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ದೇವರೆಲ್ಲಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಆತ ಆ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದ. 'ಮನುಷ್ಯ' ಎಂಬೊಂದು ಜಾತಿ ಎಲ್ಲೋ ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಈವರೆಗೂ ಅಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ನಂಬಿ ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಅಸದೃಶ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು.? ಹಲವು ಆಲೋಚನೆಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುತ್ತಿದವು. ನನಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಳಬೇಕೆನಿಸಿತು.... ಈವರೆಗೆ ನಾನು ಎದುರಿಸಿದ್ದುದು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ.

ಹೊಸಓದು

ಡಾ॥ ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ 'ಶಕ್ತಿ-ಶಾರದೆಯ ಮೇಳ'

1987
ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ.
ಬೆಲೆ ರೂ. : 60
ಪುಟಗಳು : 414

● ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿದೆ– ಎಂದು ಅನ್ನಿಸತೊಡಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ 'ಶಕ್ತಿ-ಶಾರದೆಯ ಮೇಳ' ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ [illegible] ಗಳು ವೈ[illegible] ಬಗೆಯನ್ನು [illegible] ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಬುದ್ಧವಾದ ವಿವೇಚನೆಗೆ, ತಾತ್ವಿಕ ಖಚಿತತೆಗೆ, ಭಾಷೆಯ ಲವಲವಿಕೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಉದಾಹರಣೆ. ಭೂಮಿ–ಕಾಲ–ಕಾಮ–ಸಮಾಜಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಕವನದ ಆಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗಲೂ, ಅದು ಒಂದು ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯ ಶೋಧ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ ಅಡಗಿದೆ. ನಾಗರಾಜ್ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶೈಲಿಯೂ ಅಡಗಿದೆ. ಕೃತಿಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುವುದು ಹೀಗೆ–

"ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಕಾವ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಕ್ತಿ-ಶಾರದೆಯ ಮೇಳದ ಹಾಗೆ. ಶಾರದೆ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ, ವೈಚಾರಿಕ ಜ್ಞಾನ. ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ವೈಚಾರಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವ ಅನುಭವ, ಅಥವಾ ಎನರ್ಜಿ. ಬಹಳ ಬಾರಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶಾರದೆ

ಯನ್ನಾಗಿ ಪಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಕ್ತಿ. ಈ ಶಕ್ತಿ ರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸಿ ತನ್ನ ಒಡಲಿನೊಳಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ." [ಪು : 8]

ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಯೋಚನೆಗೆ 'ಅನನ್ಯತೆ' ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಮಹಾನ್ ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತೋರುವ ವಿಕ್ರಮವನ್ನೇ ವಿಮರ್ಶಕನೂ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಗುರುತರವಾದುದು. ನಾಗರಾಜ್ ಬರೆಹದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು : ಪ್ರಬಂಧದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು– ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳ ಮೇಜರ್ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಳವಾಗಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡು : ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಎಚ್ಚರವನ್ನೂ, ತಾತ್ವಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವೈವಿಧ್ಯದ ಉದಾರ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರೋಧವಾಗದಂತೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು.

ಮೂರು : ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು : ಹಲವು ಆಕರಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. [ಪು : III–VIII].

ಕಲಾಕೃತಿ–ಚರಿತ್ರೆ–ಸಿದ್ಧಾಂತ- ಈ ಮೂರರ ನಡುವಿನ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧದ ತಾತ್ವಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ನಾಗರಾಜರ ವಿಮರ್ಶೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರೂ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

[ಪು : VIII]

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯವು ವಸಾಹತೀಕರಣದ ಗರ್ಭದಿಂದಲೇ ಉದಿಸಿ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನವೋದಯದ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಯ ನೆಲೆಗಳು ದೇಸಿ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ

ಮೂವರಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಈ ಮಿಶ್ರಣದ ಪುಟಿವೇಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಪು.ತಿ.ನ., ಕುವೆಂಪು, ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ವಿ. ಕೆ. ಗೋಕಾಕ, ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ವಿಶೇಷವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ- ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಿ. ರಾಜಶೇಖರ ಮತ್ತು ಆರ್ಕೆಯವರು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ 'ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ನರ ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಕಾಣುವಂತಹದ್ದು' [ರಾಜಶೇಖರ : ತರಂಗ 3–1–88, ಪು : 56, ಆರ್ಕೆ : ಮುಂಗಾರು 10–1–88 ಪು : 3]. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ನವೋದಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃತಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನಾಗರಾಜ ತಲುಪುವ ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಏಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರೆ- ಅಲ್ಲಿಗೇ ತಲುಪಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆಡೆ ಭೂಮಿ-ಕಾಲ-ಕಾಮ- ಸಮಾಜಗಳೆಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದದು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಭಾವನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಒಂದಾಗಿಯೇ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಸಾಕು– ಈ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಚರಿತ್ರೆಯು ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಅದರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಭೂಮಿತತ್ವ ಪ್ರತೀಕದ ಆಶಯ. [ಪು : 19] ವೇದ–ಪುರಾಣ–ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದರೆ ಇದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ನನಗನ್ನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಇವು ಯಾವುವೂ ಭೂಮಿ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾರವು. ಭೂಮಿ ಜೊತೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಇರುವ ಜನಪದರು, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು– ಅವರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಜಾನಪದದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ತತ್ವದ ಪ್ರತೀಕ ಹೇಗಿದೆ ? ಅದು ವೈದಿಕ ರೀತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೇ ಹೌದು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಮುಟ್ಟಾಗುವಳೆಂಬ ಪೌರಾಣಿಕ ನಂಬಿಕೆಗೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮೈ ನೆರೆದು ಫಲವತಿಯಾದಳೆಂಬ ಖೆಡ್ಡಾಸದ ಆಚರಣೆಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಪ್ರತೀಕಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ. ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ-ಹೆಣ್ಣಾಗಿ-ಕಾಮಿಸುವ ಅಪ್ರತಿಮ

ಸುಂದರಿಯೂ ಹೌದು. ಕಾಲ-ಭೂಮಿ-ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಇದು ಅಭಿನ್ನವಾಗು ತ್ತದೆ. ಆಟ ತಿಂಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿ ಉದಾಹರಣೆ. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ವೈದಿಕ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ವೇದ,ಪುರಾಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆಂಬುದೇ ಅರ್ಥವಾಗದ ವಿಷಯ. ಬಹುಶ: ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇತಿಹಾಸದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದ ಹೊಸ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದಾಗಿರಬೇಕು. ನವೋ ದಯದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬರೆಹಗಳಿಗೂ ಇಂಥ ವೈದಿಕ ಚಿಂತನೆಗ ಳಿಗೂ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದ ಮಡಿ- ಮೈಲಿಗೆಯ ನ್ನು ನಾಗರಾಜರು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ನವೋದಯದ ಮಹತ್ವದ ಬರಹಗಾರರ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅವರು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬದಲಾಗಿ 'ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ ಮತ್ತು ಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸ ಬಹುದೆಂಬ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.' [ರಾಜಶೇಖರ ; ತರಂಗ 3-1-88 ಪು : 56] 'ಲೋಕ ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂದರೆ ವೈದಿಕ ಲೋಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ.

ಏನಿದ್ದರೂ ನಾಗರಾಜರ ಪ್ರತಿಭೆ ಇಡಿಯಾಗಿ 'ಶಕ್ತಿ-ಶಾರದೆಯ ಮೇಳ'ದಲ್ಲಿ ಅಭಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಜಡ ಹಿಡಿದ ತಲೆಗಳಿಗೆ ಜೀವ ಕೊಡಬಲ್ಲುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಹೊಸದಾರಿ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಾಗರದವರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸದಾ ಕೃತಜ್ಞ ರಾಗಿರಬೇಕು.

'ಸಾರ್ವತ್ರಿಕದೆಡೆಗೆ'- ಹೊಸ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶನದನಿ

● ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ತನಕ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒದಗಿಬರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳೇ, ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಡವಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಹೊನ್ನಮ್ಮರಂಥ ಪ್ರಾಚೀನರು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ತೋರಿದ 'ಪ್ರತಿಭಟನೆ'ಯು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಿದರೂ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಒಪ್ಪಿ-ಸಮರ್ಥಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶಯಗಳು, ಇಂಡಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಮುದಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚಲನೆಗೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗದೆ ಇದ್ದುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಬಂದ- ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಎನ್ನಬಹುದಾದ- ಮಹಿಳೆಯರ ಬರಹವನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಕೆಲವೇ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಗುವ ಬಹುತೇಕ ಲೇಖಕಿಯರು, ಜನಪ್ರಿಯ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಒಲಿದು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೆಣೆದುಹಾಕುತ್ತಾ, ತಾವು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮವೆಂಬ ಆತ್ಮರತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಏರುದನಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎದೆಗೊದ್ದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಾವ್ಯವು, ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಮಹತ್ವಾದ್ದಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವನ್ನು

ವಿಮರ್ಶಕಿಯೊಬ್ಬರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವ 'ಸಾರ್ವತ್ರಿಕದೆಡೆಗೆ' ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದುದೆಂದರೆ, ಕವನಗಳ ಆಂತರ್ಯದ ಮಿಡಿತ ವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ–ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ವಿಮರ್ಶನಾಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ. ಕವಿತೆಯ ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ, ಲಯ, ಕಲೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೊಳಹುಗಳಂತೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ 'ದಲಿತ'ದಂತೆಯೇ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಕಿಂತ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಧಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾರಿಯೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ; ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸದೆ ರೂಪನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 1974–84 ರ ಒಂದು ದಶಕಾವಧಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಗೊಳಪಡಿಸಿದ್ದರೂ, (ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮೀರಿರುವುದೂ ಇದೆ,) ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು ಹರಿದು ಬಂದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತಿತರ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ದಿಢೀರನೆ ಶುರುವಾದೆಂತೆನಿಸುವುದು, ಒಂದು ಲೋಪವೆಂದೇ ಹೇಳ ಬಹುದು. ಕಾವ್ಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ–ನೈಷ್ಠು ರ್ಯಗಳು ತುಂಬ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿವೆಯಾದರೂ, ಸೈಮನ್‌ದಿಬೊವಾ ಬರೆವಂತೆ ನೋವಿನಿಂದ, ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ, ದುಃಖಪೊತ್ತಡದಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯಂತೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು, ಈಗ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ನೋ ? ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆ ರೀತಿಯ ಅಲ್ಪಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೀರುವಂತೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಬದುಕಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುವಂತೆ, ವಿಮರ್ಶೆಯಿರಬೇಕೆಂದೂ ಸೂಚಿಸುವುದು ವಾತಾವರಣದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಮಹಿಳೆಯ ಕಾವ್ಯ ಸೃಜನೆಯು ಮುಖ್ಯ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಬಂಡಾಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ಸಂಗತಿ ಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ, ಬಂಡಾಯದವರ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ನ್ನು ಕುರಿತಧೋರಣೆಗಳು (ಅವರ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ). ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ನೆನಪು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗದುದರಿಂದ ಕೂಡ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆಂದೇ ಮಾಡಲಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿವಿಕ್ತತೆ ಒದಗಿದಂತಾಗಿದೆ. ಆಯ್ದು

ಕವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರಗಮನಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಸಮಗ್ರ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಲು ಅಥವಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ; ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಸುಕನ್ಯಾಮಾರುತಿ, ಗುಡಿಬಂಡೆ ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಹೆಂಗವಳ್ಳಿ, ಮೊದಲಾದವರ ಕವನಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕತೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕವಿಗಳನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ, ಇನ್ನೂ ಚಿಂತನೆಯ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ದ್ರವ್ಯದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹೊಸಬರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಉಪಯೋಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಗದಂತಾಗಿದೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಿಡಿಕವನಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಸಂಕಲನದ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯದ ತುಡಿತದಗತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಅವರು ಬಿಡಿಕವನಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದುಂಟು. [ಪು : 13] ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಶೋಷಣೆಯ ದನಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲೆವೆಡೆ ಸರಳೀಕರಣದವಸರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶಶಿಕಲಾವಸ್ತ್ರದರ 'ಮೇಣಬತ್ತಿ' ಕವನದಲ್ಲಿ 'ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೋಲೆ' 'ದಾಸ್ಯ' 'ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥಹೀನತೆ'- ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ, ಗಂಡಿಗರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಣಬತ್ತಿಯಂತೆ ಕರಗಿ ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಕವನದ ನಾಯಕಿ ತನಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮೈಮರೆತು ಚಿಮ್ಮಿಸಿರುವ ಒಳಸಂತೋಷವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಇತ್ತೀಚಿನ 'ರಾಣಿ ಪ್ರೇಮದ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಪರಿಣಾಮ ಘಟಿಸಿದೆ.) ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಸುಡುವ'ನೋವು ಒಡಲಿನಾಳದಿಂದ ಬಂದಂತೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ ಗಂಡಿನಿಂದಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ 'ಸುಖ'ಕ್ಕಾಗಿಯೂ (ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ) ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಣಿಸುವ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಂತೆ ಬಳಸುವ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಮಾ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಂತೂ ಈ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂತೋಷಗಳ ಉತ್ಕಟತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಮಾ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ತನ್ನನ್ನು ಲೈಂಗಿಕ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ವಸ್ತುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೋಲುಪತೆಯು ಹೆಣ್ಣು ಭೋಗವಸ್ತುವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ತಂದೀತು ಎಂಬ ಬಗೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಕಾವ್ಯ ಸಾಧಾರಣೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವಾಗಿನ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ; ಈ ಕುರಿತು ಬೊವಾ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಲಲಿತಾನಾಯಕರ 'ವೇದಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಳೆ ಮುಳುಗಿದ್ದು' ಕವನದ ಧ್ವನಿಯು, ಹೆಣ್ಣಿನ ದುರಂತ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಪಡೆವ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣದು. ರಸವಿಮರ್ಶೆಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪದ್ಯಖಂಡಗಳನುದ್ಧರಿಸಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಮನವರಿಕೆಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕೃತವಾಗಿ ಆಶಯವನ್ನು ರೇಖಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. (ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗದ್ಯದಂತೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿರುವುದರಿಂದಂತೂ ಅವುಗಳ ವಾಚಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಧ್ವನಿಪರಿಣಾಮಗಳು ಕುಗ್ಗಿವೆ ಎಂದು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ.)

ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಕವಿಗಳು ಸೀತೆ ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಸಮನಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದಿಯ ದಿಟ್ಟತನ, ನೈತಿಕ ದಾರ್ಢ್ಯ, ಪ್ರತಿರೋಧ ಗುಣ, ಪುರುಷ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (ಸಭಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ,) ತುಂಬ ಅಪೂರ್ವವಾದವು. ಎಂತಲೇ ಭಾರತೀಯಸ್ತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತಾಗದೆ ದ್ರೌಪದಿಯಂತೆ ಧೀರೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಬೆ, ಅಕ್ಕನಂಥವರನ್ನು, ಸೀತೆ-ಸಾವಿತ್ರಿ-ಅಹಲ್ಯೆಯರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಹಾಗೂ ಶೋಷಿತರ ಮಾದರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ-ವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಗ್ಗುಲಿನ ಆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರಿವು ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥೂಲ ತಿಳಿವಿನ ಕೀರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಸರಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಗಣಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪುಗಳು ಅನುರಣಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನೂ ಕಪ್ಪು-ಬಿಳುಪಿನ ಸರಳತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕಿದೆ, ತಡೆಯಬೇಕಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಪುರುಷರೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಂತೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಡುವ ಧೋರಣೆಗಳು

ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಿ
ಸೆ. ಡಿ. ವಿಜಯಾ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗವಾರರು ಇಂಥ
ಸೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದರು. ('ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾರ್ಷಿಕ 1975.' ಬೆಂ. 1976
ಪು : 6) ಹೆಣ್ಣನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯದ ಪುರುಷಾಹಮಿಕೆಯಷ್ಟೇ, ಅವ
ನೊಬ್ಬ ಶೋಷಕ ಮಾತ್ರನೆಂದು ಗುಮಾನಿಸುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ
ಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನೇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಬಲ್ಲವು. ನಾವೆಲ್ಲ ಪರಿಸರದ ಕೂಸುಗಳಾಗಿ
ರುವುದರಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ದೂರಗಾಮೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ದುಡಿಸಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇ
ನೆ. 'ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪರಿಸರದಿಂದ ರೂಪಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಮಾನ
ವೀಯವಾಗಿಸಿ' ಎಂದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗಬೇಕು. 'ಈಗ ನಿನ್ನ
ಜಾತಿಯ ಕಂಡರೆ/ನನಗೆ ಮೈಉರಿ ಏಳುವುದು' ('ಗಂಡಸರು'. ದ್ರೌಪದಿಯ
ಸ್ವಗತ, ಸರಸ್ವತಿಗೌಡ, ಮೈಸೂರು. 1983) ಎಂಬಂಥ ಕವನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು
ಇಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹೇಳದಿರುವುದು ಸೋಜಿಗವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ, ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಬಹಳ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ.
ಕೇವಲ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ನರಳಿಕೆಗಳಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ದಲಿತ–ಶ್ರೀಮಂತ-ದಾ
ರಿದ್ರ್ಯದ ಪದರಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ವರ್ಗದಿಂದ ದನಿಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗ
ದಿರಲು ಕಾರಣಗಳು ಅಥವಾ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮಾರ್ಕಿಸ್ಟ್ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಗತಿಶೀಲವಾಗಿ
ತನ್ನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು (ಉದಾಹರಣೆ : ಮಲ್ಲಿಕಾಘಂಟಿ) —
ಈಗಲೇ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಹೇಳದಂತೆ ಒಂದು ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಬಾರದೆ ತನ್ನ
ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ಸದ್ಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ
ದರ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು
ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು–ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಗತ್ತು ದಲಿತ ಜಗತ್ತಿನಂತೆಯೇ
ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಅನಾವರಣವಾಗದಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆ
ಯಲ್ಲಿ, ಈ ಹಿಂದಿನ ಸಂಕೋಚ-ಮಿತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದಂತೂ ಆಗಲೇ
ಬೇಕಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ನೆಲದ ದಲಿತರ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನುಭವಗಳು
ಎಷ್ಟೇ ವೈಯಕ್ತಿಕವಿದ್ದರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ಪ್ರಬುದ್ಧ ನಿಲುವನ್ನು, ಚಿಂತನೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಜಯಾದಬ್ಬೆಯವರ ಕಾವ್ಯವು ನವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಲವಿನಿಂದ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಥವಾ ಶಶಿಕಲಾ ಅವರಲ್ಲಿಯಂತೆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿಡಂಬನೆಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾದಾಗ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ ಎರವಾಗುವುದು ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಕಾವ್ಯ ಸರಳೀಕರಣವಾಗದೆ ಸರಳವಾಗುವುದಾದರೆ, ಅದು ಯಾವುದೇ ಕಾವ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ. ಈ ಮಾತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಸದ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾದ ರಚನಾತ್ಮಕ ಅತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು, ಜತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. (ಸಿಮನ್ ದಿ ಬೊವಾಳ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕತ್ತಿಯಲುಗಿನ ಸ್ವವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕತೆಯಿದೆ.) ಕೀಳರಿಮೆಯಾಗದ ಅತೃಪ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಶೋದಿಗಂತಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ತಹತಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಕ್ವಚಿತ್ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಮೈಮರೆವ ಆತ್ಮರತಿಯಿದ್ದರೆ- ನಮ್ಮ ಬಹಳ ಲೇಖಕಿಯರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ ಇದೆ,- ಅದು ಭೋಳೇತನವಾಗಿ ಪರ್ಯಾವಸಾನವಾಗುವುದು ಸಹಜವೇ. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿಯವರ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿನ ನೈಷ್ಠುರ್ಯ-ದಿಟ್ಟತನಗಳು, ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ; ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಂಜಲವಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಹೊಳಹುಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟಿನ ವಿಮರ್ಶನ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತುಂಬ ಅಪೂರ್ವವೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ದಿಗ್ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ತಕ್ಕನಾದ ಮನಸ್ಸೊಂದು ಇಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬುದೂ ಶ್ರುತಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಿಮನ್ ದಿ ಬೊವಾ ಮೊದಲಾದವರ ಅನುವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಾತ್ತ್ವಿಕನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನೊದಗಿಸಲು ಇವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದಂತೂ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಹುಡುಕಾಡಿ ಬಂದ ಹೊನ್ನಿನ ಬದುಕು (ಕಾದಂಬರಿ)

ಲೇ : ಹೊರೆಯಾಲ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ
ಪ್ರ : ಸಮಾನತಾ ಪ್ರಕಾಶನ
ಪು : 111 ಬೆಲೆ : ರೂ. 12-00

● ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚೆನ್ನಂಗೋಡ್

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿಸಲು ಹೊರಟವನಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ತೊಡಕುಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆತ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ತನ್ನ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ, ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಶಾಬ್ದಿಕ ರೂಪವಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದರ ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ ಇವಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಕಾಳಜಿಯ ತಳಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಕೃತಿಯೊಂದರ ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸಬಹುದು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿವರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರೆಯಾಲ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರ 'ಹುಡುಕಾಡಿ ಬಂದ ಹೊನ್ನಿನ ಬದುಕು' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಲು ಹೊರಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕ ಓದಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಯೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಸಹಜ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಬದುಕು. ಅಲ್ಲಿನ ಶೋಷಣೆ. ಕ್ರೌರ್ಯ ಜತೆಗೆ ವೇಶ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು (ಶಾರದ) ಅದೆಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತನಗಿಷ್ಟ ಬಂದವನನ್ನು (ತನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟವನೂ ಹೌದು) ವರಿಸುವುದು (ಶಿವನಂಜ) ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ದಕ್ಕುವ ಅಂಶ. ಪದವೀಧರನಾಗಿದ್ದರೂ ಬಡವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ವಶೀಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಂ

ದಿರದ ಶಿವನಂಜ ಕೆಲಸದ ಹುಡುಕಾಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯೊಂದರ ರೂಮ್‌ಬಾಯ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಾತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿಂದ ಆತನ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ಮಗ್ಗುಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಶಿವನಂಜ ಶಿವರುದ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು (ಶಾರದ) ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದ ವಂಚಕನ ಮಾತಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಸೇರುವುದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡುವುದು-ಈ ಸಂಗತಿ ಕನ್ನಡ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹೊಸದಲ್ಲವಾದರೂ ಲೇಖಕರು ನಿರೂಪಣಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿದ ಎಚ್ಚರದಿಂದಾಗಿ ಗದ್ಯ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ನೆನಪನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾರದಾಳ ಬದುಕಿನ ಇತಿವೃತ್ತವನ್ನು ಆಕೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿದ ಶಿವನಂಜ ಆಕೆಗೆ ಹೊಸ ಬದುಕು ಕೊಡಲು (ಮದುವೆಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ) ಮುಂದಾದಾಗ ಆಕೆಯ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನೂ, ಒಳತೋಟಿಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಲೇಖಕರು ಆಕೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುವ ಶಿವನಂಜನ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಬಹುದಿತ್ತು.

ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಿಳಿಯಲು ಬಡತನವೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದೊಂದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ 'ಹುಡುಕಾಡಿ ಬಂದ ಹೊನ್ನಿನ ಬದುಕು' ಇನ್ನಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ಆಗಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ.

...ವಧೇಶ್ವರಿ

...: ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ ಪುಣೇಕರ

...: ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಪು : 366, ಬೆಲೆ : ರೂ. 35/–

● **ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್**

೧

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಪುಣೇಕರ ಅವರು ಇವತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಿದ್ವಾಂಸ–ಬರಹಗಾರರು. ಸಂದರ್ಭ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ (ಅವರು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ 'ರಾಗ್ ಇಂದಿರಾ' ಎಂಬ ಹೊಸ ರಾಗವನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದರೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಲು ವಿಫಲರಾದರೆಂದೂ ಹಬ್ಬಿರುವ ಗುಲ್ಲು ಎಷ್ಟು ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.); ಪಡುವಣ ದೇಶಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸಮಾಜವಾದೀ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಒಲಿದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿ ಬರಹಗಾರ ವಿಮರ್ಶಕ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಬಿಸಿತುಪ್ಪವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಹರಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅಸೂಯೆ ಹಬ್ಬಿಸುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿಬಿಡಬಲ್ಲರು. ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆ-ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಹೊಳಹುಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸನಾತನಿಗಳು, ಆಧುನಿಕರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮುಜುಗರ ಉಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ– ಅವರ 'ಏನು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ಗುರುರಾಯರ ಮಹಿಮೆಯ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಹಾಗೆ.

ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಡಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು, 'ಗಂಗವ್ವ–ಗಂಗಾಮಾಯಿ'ಯಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಪುಣೇಕರರು ಈಗ– ನವ್ಯದ ಮಾಗಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾದಂಬರಿ "ಅವಧೇಶ್ವರಿ'ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥಾವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ದೇವುಡು, ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದರೂ, ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿದೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ರಚನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ವೈಚಾರಿಕ ಭಿತ್ತಿಯನ್ನು ಪುಣೇಕರರು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ತಳೆದಿರುವ ನಿಲುವುಗಳು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಾವು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿದ್ವಾಂಸರೇನೂ ಆಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆರ್ಯರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆನ್ನುವುದು ಪುಣೇಕರರ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್–ಜರ್ಮನ್ ಕಟ್ಟುಕತೆ. ಸಿಂಧೂ ನದಿಯ ಕೊಳ್ಳದ ನಾಗರೀಕತೆಗೂ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ. ಇದು ಕರ್ತೃತ್ವಶೀಲ ಬರಹಗಾರರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದೂ ಸಲ್ಲ, ಹೀಗಳೆಯುವುದೂ ಸಲ್ಲ. ಇದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲ, ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಪುಣೇಕರರೇ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳು ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಹೊರತಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅವತಾರ ತಳೆಯುತ್ತವೆ- ಇದು ಮುಖ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೇ ಇನ್ನು ನಿಗಾ ಮಾಡೋಣ.

೨

ಮೊದಲ ಏಟಿಗೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಬಿರುಸು : ಘಟನೆಗೆ ಪುಟಕೊಟ್ಟು ಕತೆಯೊಳಗಿಂದ ಕತೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಮುನ್ನೂ–ರೈವತ್ತು ಪುಟಗಳ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಎಲ್ಲೂ ಕುಂಟುವುದಿಲ್ಲ. ಎಡವುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಈಚಿನ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ -ಅಷ್ಟೇ ಯಾಕೆ, ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ –ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯೇ. ಇಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಪಕವಾದುದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ. ತಮ್ಮ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವೇದಯುಗದ ವೈವಿಧ್ಯ

ಮಯ ಜೀವಗಳನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಾಗಿದೆ. ಅವಘೇಶ್ವರಿ ಪುರುಕುತ್ಸಾನಿಯ ಪಾತ್ರವೇ ರೋಚಕವಾದುದು. ಲೈಂಗಿಕ ಅತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗುವ ಆ ಪಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ದಿತನದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಂಚುಕಿಯಾಗಿದ್ದು ಒಬ್ಬ ಚತುರ ದಂಡನಾಯಕನ ಸಮರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ, ಮೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಲೈಂಗಿಕ ಸಖನೂ ಆಗುವ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನ ಪಾತ್ರ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂಥ ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಮಿತ್ರಾವರುಣಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆ ಪುರುಕುತ್ಸಾನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಮೋಹ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಸಾಯುವ ಋಗ್ವೇದಿ ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟನ ಪಾತ್ರ, ತನ್ನ ತಂದೆ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ದಿಙ್ಮೂಢನಾಗುವ ತ್ರಯದಸ್ಯುವಿನ ಪಾತ್ರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರುವಂತವು. ಜೊತೆಗೆ ನೂರಾರು ಅಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳು ; ಸೇವಕರು, ಸೈನಿಕರು, ಕಾಡುಜನರು, ಶೆಟ್ಟಿಗಳು.... ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪುಣೇಕರರು ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರನಿರ್ಮಾಣ ಕೌಶಲವನ್ನು ಮೆರೆದಿರುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ. ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಋಗ್ವೇದಿಯಾಗಿದ್ದು ರಾಣಿಯ ತೊಗಲು ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾಗಿ, ವಿಕೃತಕಾಮಿಯಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಸಾವು ಸಾಯುವ ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟನ ಪತನದಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ, ಬಹುಶ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ, ಪುಣೇಕರರು ಯಾವ ವೈದಿಕ ವಿರೋಧಿ ಸಾಹಿತಿಗಿಂತಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಶಾಮಭಟ್ಟ, ವೃಶ, ಮುಂತಾದ ವೈದಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು, ದೇವವಾಮ, ವೃಷಭದೇವರಂಥ ಋಷಿಗಳು, ವಿರುದ್ಧ ಸೆಳೆತಗಳಿಗೊಳಗಾದ ವೈದಿಕ ಸಮುದಾಯದ ಎರಡು ತುದಿಗಳು. ಇನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಪಾತ್ರಗಳು ಇಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಅಪರೂಪ.

ಇಂತಹ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೋದಿದಾಗ ಈ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದು ಸಹಜ. ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ರೋಚಕ ಮತ್ತು ರಮ್ಯ ಘಟನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಓದುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟುವ ಘಟನೆಗಳು– ಇವನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಘಟನೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದೇನೋ– ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ದಶಾರ್ಣದ ರಾಣಿ ಯಾದವೀದೇವಿ ಆ ದೇಶದ ರಾಜನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ. ಅವಳು ಬಸುರಿಯಾಗಿರುವಾಗ ರಾಜನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಅವಳಿಗೆ ವಿಷಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಅವಳಿಗೆ ಕುಬ್ಜನಾಗಿರುವ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಆಕೆಗೆ ವಿಷ ತಿನ್ನಿಸಿದ ಆಕೆಯ ಭಾವಮೈದ ದುರ್ಗಸಿಂಹ ಅವಳ ಕುಬ್ಜ ಪುತ್ರ ಭದ್ರಾಯುವಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಯಾದವೀದೇವಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಸಂಗಡ ವೃಷಭ ದೇವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮಗನ ಕುಬ್ಜತೆಗ ಕಾರಣನಾದ ಆ ದುಷ್ಟ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾಗ ವೃಷಭದೇವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇದೆ. ಆಗ ತನಗೆ ಬಂದ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕಾಡತೊಡಗಿ ಯಾದವೀದೇವಿ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ವೃಷಭ ದೇವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಕರ್ಮ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಉತ್ತರಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನೇರ ಉತ್ತರ ಬೇಕು. ಮೂಲ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೆದಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವೆಂದು, ಜನರ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಋಷಿಗಳು ಕರ್ಮ–ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ, ವೃಷಭದೇವರು ಅವಳಿಗೆ ಕಟು ಸತ್ಯವನ್ನರಹುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದು ನಮಗೆ ಹೇಗೋ ಏನೋ ದಕ್ಕಿರುವ ಬದುಕು. ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದರ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನವಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಘಟನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೈತಾಳುತ್ತವೆ. ಆ ಘಟನೆಯ ದಟ್ಟ ಚಿತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅನುಭವನಿಷ್ಠವಲ್ಲದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಆ ಅನುಭವದಲ್ಲೇ ಕಡೆದು ತೆಗೆದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ ರೀತಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದು. ಈ ಅರ್ಥ ಅನುಭವನಿಷ್ಠವಾಗಿಯೂ ದುರಂತಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಭದ್ರಾಯುವಿನ ಕತೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಕತೆ ಮಾತ್ರ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯಧಾರೆಯಾದ ಪುರುಕುತ್ಸಾನಿ--ತ್ರಯದಸ್ಯುಗಳ ಕಥನದಲ್ಲೂ ಉಪಕಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಎರಡು ಜಗತ್ತುಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ ಇದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಬರ್ಬರ ಸತ್ಯಗಳ ರಾಜಕಾರಣ, ಯುದ್ಧ, ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಗಳ ಜಗತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ದ್ವಂದ್ವಗಳಾಚೆಗಿದ್ದರೂ ಆ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಬಗೆಹರಿಸಲೆತ್ನಿಸುವ ದೇವವಾಮ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮ. ಉಪ ಕತೆ

ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕತೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತಿಕ್ಕಾಟಗಳ ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ ನಡೆಯುವುದು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಗಳ ಸಂಯೋಗ ಉಪಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೋಷವೂ ಅಂತಿಮ ಸೋಲೂ ಆಗಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ತ್ರಯದಸ್ಯು ತನ್ನ ತಂದೆ ಯಾರೆಂದು ಸಂಯಮದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಓಡಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಪುರುಕುತ್ಸಾನಿ ಕಾಮೋನ್ಮತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟನ ಸೂಳೆಯಾಗಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ತ್ರಯದಸ್ಯು ತಾನು ಯಾರ ಮಗ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ, ದೇವರಾತ ರಿಂದಲೂ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದೇವರಾತರು, 'ಎಲ್ಲರೂ ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂಬ ಹಾರಿಕೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದು ಆ ದಾರುಣ ಅನುಭವದ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆಯೊ, ಅಣಕವೊ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ದೇವರಾತರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಡದಿದ್ದರೆ ಈ ಉತ್ತರ ತಮಾಷೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆಪ್ತನಾದ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನಿಗೆ ತ್ರಯದಸ್ಯು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನೂ ಅವನ ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ತ್ರಯದಸ್ಯುವಿನ ಅನುಭವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಈ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, 'ನೀನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತ.' ಎಂದು ತೇಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ, ತ್ರಯದಸ್ಯುವಿನ ಹುಡುಕಾಟ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನೂ ಅದನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಜ್ಯೋತಿ ಅವನ ಮೈ ಹೊಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಸಮಾಧಾನ ಯಜ್ಞದಂತಹ ಬಾಹ್ಯ ಕರ್ಮದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಸ್ವಯಂ ಆರೋಪಿತ ದೈವೀ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ನಿಂತದ್ದು. ಉಪಕತೆಯಲ್ಲಿ ವೃಷಭದೇವರಿಂದ ಸಿಕ್ಕುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ವೈದಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ಬರಹಗಾರನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮುಳುವಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ.

ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವಿವೆ. ಆ ಕಾಲದ ಬದುಕನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ

ಕಾರರು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಕ. ಇದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಲಾತ್ಮಕ ದೋಷ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಈ ತೆರನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಹಿಂದೆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮಹಾಪುರುಷರ ಮತ್ತು ಮೇಲು ಸಮಾಜದ ಚರಿತ್ರೆಯೆನ್ನುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಕದ್ದು ಕೂತಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ, ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ 'anachronism' ಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಇದು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲದೆ, ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿಬಿಡಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಏನೋ ಕಾದಂಬರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಕೆಣಕಿದರೂ ಮೇಲು ಮಟ್ಟದ ರಸಾನುಭವ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಎಡವುತ್ತದೆ.

'ಕತೆಗಾರನಾಗಿ ನನ್ನ ಅನುಭವ' *

● ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟವೊಂದು ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಆಕಾರ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾವದೇ ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಸತ್ಯದ ವಿಷಯವೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವುಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಅನುಭವವೂ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವಗಳು ಶುದ್ಧವಾದವುಗಳು (absolute) ಅಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯದ ಒಂದೊಂದು ರೂಪವೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅನುಭವವೆಂಬ ಪರಿಣಾಮದ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಕಾರ ತೋರುವ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಆಚೆಗಿಟ್ಟು ವೃತ್ತೀಯ ಸಾಂಗತ್ಯ (radial Symmetry) ತೋರುವ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಹೂವು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಸಂಗತಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಇದು ಸಸ್ಯದ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಅಂಗ-ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಅದರ ವಾಸನೆ, ಬಣ್ಣ, ಆಕಾರ, ಇವಾವುವೂ ಇವನಲ್ಲಿ ಕೌತುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಈ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ-ಗರ್ಭ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ

---

* ಮೈಸೂರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕನ್ನಡ ಬಳಗ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸ್ಟೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕನ್ನಡ ಸಂಘಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಿತಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಣ್ಣ ಕಥಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾದ ಪ್ರಬಂಧ.

ವಿಷಯವದೆ ಅವನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಹೂವು ಒಬ್ಬ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಮಲತೆ ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಅದ್ಭುತ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ತೋರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅಥವಾ ದೇವರ ಬಗೆಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೂಡಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಅನುಭವ ಮೂಡಲಾರದು. ಕವಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಹೂವು ಕ್ಷಣಿಕತೆಯ, ಅಶಾಶ್ವತೆಯ ಅಥವಾ ಸಾವಿನ ಕರಾಳ ಹಸ್ತದ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಒಬ್ಬ ಕವಿಗೆ ದೇವರ ದಯೆಯೆಂದು ತೋರಿದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದಂಗಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಂತೆ ತೋರಿದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಜಗವೆಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದು ಹೋದಂತೆ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯದ ದ್ರವವು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಸುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಆಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾವುವು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಂಬಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳು– Prejudices- ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಘಟನೆಗಳು ಅಥವಾ ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನವಾದ ಭಾವಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೇ ನಾವು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಎಂದು ಹೇಳುವದು. ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕ ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಕಥೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಡಲ ಮನೆಯಾ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿನ ಎರಕವಾ ಹೊಯ್ದಾ, ನುಣ್ಣನ್ನೆರಕವಾ ಹೊಯ್ದಾ.... ಎನ್ನುವ ನಿರೂಪಣೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ನಂಬಿಕೆ–ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ನಮಗೆ ಹೊಳೆದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ

ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಕಥೆಗಳೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳದೇ ಇಂಥ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಥೆಗಾರ ಕಥೆ ಬರೆಯುವಾಗಿನ ಅನುಭವ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ.

ಈ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ವಿಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾದದ್ದು. ಇದು ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಕಾಣುವ ಮುಖ್ಯ ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಹೀಗಿದೆ.

1. ಕಥೆಗಾರನ ಆಸೆ ತನ್ನ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನೀಡುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. (ಆದರೆ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸರಳಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.) ಆದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತರ್ಕವು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಅನುಭವಗುಚ್ಛದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ಸರಳಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಅನುಭವ ಗುಚ್ಛದಲ್ಲಿನ ಹೊಂದುವ ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸರಳಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ– ನಾವು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಅನುಭವ ಸಹಸ್ರಬಾಹುವಾ... ಅದು ಇನ್ನಿತರ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗೆ, ಸಂದರ್ಭಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಂಬಂಧದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಅನುಭವದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಭವ ಗುಚ್ಛದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಒಂದು ಬಿಡಿ ಅನುಭವವೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸರಳಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಲೇಖಕ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು. ಅನುಭವಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ತರ್ಕದ ಕೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಕಥೆ ಕೇಂದ್ರದ ಎಳೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತರ್ಕದ ಕೇಳಿಕೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅನು

ಭವಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಅಂಥ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ರಟ್ಟಿನ ಬಿದಿರಿನ ಅಥವಾ ತೊಗಲಿನ ಬೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಡೀ ಕಥೆ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಯಕ್ಷಗಾನವಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು.

2. ಇನ್ನೊಂದು, ಕಥೆಗಾರನ ಅನುಭವಗಳು ಕಥೆ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು. ವಾಸ್ತವವಾದೀ (realistic) ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಗಳು metamorphosis ನ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕ್ರೂರವಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿನ ವಿರೋಧಾಭಾಸವೇನೆಂದರೆ– ಲೇಖಕನ ಆಸೆ ತಾನು ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದು–ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಲೇಖಕ ಅನುಭವಿಸಿದ ಅನುಭವಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಲಂಬನೆ ಇರುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಬಿದ್ದು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಿರುಚುವ–ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಹಿಂಸೆಯ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಈ ಮುಖ್ಯ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ನಾಟ್ಯೀಕರಿಸುವ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರ 'ಕಥೆಯಾದಳು ಹುಡುಗಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದವಾಗಬಲ್ಲದು. (ಚಿತ್ತಾಲರ) ಮಗಳು ಜಾನಕಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಉತ್ಸಾಹ ಚಿಮ್ಮುವ ಪುಟಾಣಿ ಹುಡುಗಿ. ಈಕೆಗೆ ರಕ್ತದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ತಾನು ಎಂಥ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಯಾವ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದ ಹುಡುಗಿ–ಸಾವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಹುನ್ನಾರವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಥೆಗಾರ ತನ್ನಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆ ಬರೆಯಲು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜಾನಕಿಯ ಸಾವಿನ ನಂತರ ತಂದೆ ಕಥೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಕಿ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಜಾನಕಿ ಮಗಳು ಜಾನಕಿಯ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೆನಪನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸದಂಥ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕಥೆ ಬರೆದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಬರುವ ಗೆಳೆಯರು ಬೀರಿನ ಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಥೆಗಾರನ

ಹೆಂಡತಿ– 'ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಗೆ. ಜಾನಕಿಯು ಬಗ್ಗೆ ಅವಳ ಸೆನಪನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಿಸದಂಥ ಅದೆಂಥಾ ಕಥೆ ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಮೂಲ ಅನುಭವ ಎಳೆಯು ಮಗಳ ಸಾವು. ಆದರೆ ಈ ಅನುಭವ ಕಥೆಗಾರನ 'ದೃಷ್ಟಿಕೋನ' ಮತ್ತು ತರ್ಕದ ಕೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಮಗಳಾಗದೇ ಫಸ್‌ನಾಲಾ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಾಳೆ. ಜಾನಕಿ ರಕ್ತದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಹದಿಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿ ಗಣಿಗಳ ಮಾಲಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಲೈಂಗಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಚಿತ್ತಾಲರ ಕಥೆಯು ಇಡೀ ದೇಹವು ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಎದುರಿಸುವ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯೀಕರಿಸುತ್ತದೆ– ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಕಥೆಗಾರ ಕೆ. ಸದಾಶಿವ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವದು ವ್ಯೈಯನ್ನು ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಂತೆ ನೋವಿನ–ಹಿಂಸೆಯ ಕೆಲಸ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಬರೆಯುವ ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವುದು ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡ ಮೈಯ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನೋಯುವ ಕೆಲಸ. ಅದಕ್ಕೇ ಚಿತ್ತಾಲರ ನೋವುಗಳನ್ನು ಗಾಯಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ ಗಾಯಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಾಚೆಗಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಿತಿಗಳು. ನನ್ನ 'ಉರುಳುವ ಗಾಲಿ ಗುಡುಗುಡು ಮುಗಿಲು' ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತ –'ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ 'given' ಆಗಿ ಬರಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಾತ್ವಿಕೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಬೀಳುವ ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದರಿಂದ ಓದುಗರ ಮನ ಒಲಿಸುವ ನಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನನ್ನ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆ–ಗೆಶ್ಚರ್ಸ್–ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ–ದೈನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತೇನೇನೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಾನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ರೀತಿಗೆ (narrative) ಇದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದಾದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಗಾಢವಾಗಿ

ಕಾಡುವ ಮಿತಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಥವಾ ನಾನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ narrative ತಂತ್ರವೇ ನನಗೆ ಈ ಮಿತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದೆಯೋ ? ನೋಡಿ- ಎಷ್ಟೊಂದು ಗೊಂದಲಗಳಿವೆಯಲ್ಲವೇ ! ಈ ಕಥೆ ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸುಳ್ಳುಗಳು- ನೋವುಗಳು- ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ Communicate ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು

● ಎಂ. ಟಿ. ಜಯಣ್ಣ

ಹಳೆ ಮೈಸೂರಿನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಂ. ಟಿ. ಜಯಣ್ಣನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳದ ರೈತ ಬಾಂಧವರು ಅಪರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರದ ಕೃಷಿರಂಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ನೇಗಿಲಯೋಗಿಯೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾ ದಂತಹ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವವರು. ರೇಡಿಯೋ ಮಾಧ್ಯಮ ಹೇಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು, ಆ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ, ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿತೋರಿಸಿರುವ ಈ ರೇಡಿಯೋ ಮನುಷ್ಯ ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

—ಸಂ.

ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಿ ಎಂದು ಆಪ್ತರು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಅವೆಷ್ಟೋ. ಅಂತೆಯೇ ನೆನಪುಗಳೂ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಹೊರಟರೆ ಗ್ರಂಥವೇ ಆದೀತು. ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದ ಕೆಲವನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವೆ.

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ರೈತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳವರು ಸುದ್ದಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕೆಲವು ಬೆಳೆಗಳ ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಬೆಲೆಗೆ

ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ, ಬೇಕಾದವರು ಅರ್ಧ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಬರೆದು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮೂರು ದಿವಸ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಮೊದಲನೇ ಎರಡು ದಿವಸ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಅಂದೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಆಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆ ಔಷಧಿ ಮಾರುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೋದೆ. ಅವರು ಕಾಫಿ ಕೊಡಿಸಿ "ಆಗಲೆ ಒಬ್ಬ ರೈತರು ಬಂದಿದ್ದರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಗಳಿದರು" ಎಂದರು. ಹೊಗಳಿಕೆ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ. ನಾನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ

"ಯಾರು ? ಏನದು ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

"ಇಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯಂತೆ"

"ಹೌದು"

"ಆ ರೈತರು ಬಂದು ಔಷಧಿ ಕೇಳಿದರು. ನಿನ್ನೆಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಯ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತೆ ಅವನ್ಯಾವನೊ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಬೊಗಳಿದನಲ್ಲ" ಎಂದರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕರು.

ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರು ಬಂದು "ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ಕತ್ತೆ ಕಿರುಚಿದಂಗೆ ಕಿರುಚಿದನಲ್ಲ." ಎಂದಾರು ಎಂದು ಅಂಜಿ ಬಂದು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಔಷದ ಮುಗಿದಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದೆ. ರೈತರಿಗಾದ ತೊಂದರೆಗೆ ಮರುಗಿ ಪ್ರಸಾರದ ಪರಿಣಾಮ ಅರಿತು ಒಳಗೊಳಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ ಗ್ರಾಮ. ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಆಗಿನ್ನೂ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಳ್ಳೂರಿನ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಕುರಿತು ಒಂದು ರೂಪಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಗ್ರಾಮದ ಒಬ್ಬ ದುರ್ಬಲರು ಹಸು ಚನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿ 25 ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಕರೆದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದರು. "ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತರಲು ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿದ್ದೆ ಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಹಸು ಬಂದ

ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಬಂತು" ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ರೂಪಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ, ಇಳುವರಿ ಮುಂತಾದುವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿದ್ದೆ. ರೂಪಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮಳ್ಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ ವಿವರಿಸಿದ್ದೆ. ಆ ರೂಪಕ ಕೇಳಿ ಮೈಸೂರಿನವರು ಮಳ್ಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಸು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನವರು ಮಳ್ಳೂರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಿಡಿದು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗವಾಯಿತು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದುಬಾರಿ ಬೆಲೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನವರಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಖಾಯಿಷ್ಷಾಗಿದೆ. ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡದೆ, ಹೇಳಿದ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಸು ಹಾಲಿನ ಇಳುವರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಹುಮಾನ ಗಿಟ್ಟಿಸಿತು. ಮೈಸೂರಿನವರು ನಡೆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಿ 'ನಿಮಗೆ ವಂದನೆ' ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಮಳ್ಳೂರಿನವರು 'ನಮ್ಮೂರಿನ ಹಸುಗಳ ವಿಷಯ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಬಹಳ ಜನ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳು ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಅಮೃತ ಸೇವಿಸಿದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು.

*　　　*　　　*

ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಸೋರುಣಸೆ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರೆಡ್ಡಿಯವರು ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಯನ್ನು ಸೋದರನಿಗೆ ಮಾರಿ, ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಒಂದು, ಭೂರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಮನೆ ಸುತ್ತ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು, ಜಮೀನಿನ ತುಂಬ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳು. ಕಣ್ಮನ ತಣಿಸಿದುವು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಜಾನಪದ ಮೇಳವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಅದ್ದೂರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ನೂರಾರು ಜನ ಕಲಾವಿದರು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೋಟೆ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು. ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸೇರಿದ ನಾಗರಿಕರು. ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣಲಿಂಗಪ್ಪ ಹೂವಿನಹಡಗಲಿಯ ನಾಟಕದ ಮೇಷ್ಟ್ರು. ಸುಮಾರು 60–65 ವರ್ಷ. ಒಂಟಂಚಿನ ಹಳೆ ಪಂಚೆ, ಹರಿದು ತೇಪೆ ಹಾಕಿದ ಜುಬ್ಬ, ಬೆಳೆದ

ಗಿಸ್ತು, ಬೋಳು ತಲೆ, ಬರಿ ಕಾಲು. ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಎನಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ "ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾಟಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಊಟಕ್ಕೆ ತಾಪತ್ರಯವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ನಾಟಕದ ಹಾಡು ಕಲಿಸಿ ಜೀವನ ಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಎಳೆ ವಯ ಸ್ಸಿನ ಮಗನು ಇದ್ದ. ಕೇಳಿದವರ ಕರುಳು ಕಿತ್ತು ಬರುವಂತಿತ್ತು. ಮೂರು ದಿವ ಸಗಳ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ನೇಯ್ದು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣಲಿಂಗಪ್ಪ ನವರ ಸ್ವರ. ನಂತರ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು, ಮತ್ತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವರ ಸ್ವರ ಸೇರಿಸಿದ್ದೆ. ಜಯನಗರದ ಡಾ॥ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂರವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೇಳಿ, ಆ ತಕ್ಷಣವೆ ನನಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ತುಂಬ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಎಷ್ಟು ಹಣವಾ ದರು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿ ಎಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನಾನು ಸೇರಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಬೆಲೆ ಎಂಟು ನೂರು ಎಂದು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಕುಡಿಯಲು ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು, ಒಂದೂ ಮಾತೂ ಆಡದೆ, ಕಿಸೆಯಿಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕಂತೆ ತೆಗೆದು ಪಟ ಪಟನೆ ಎಣಿಸಿ ಎಂಟು ನೋಟು ನೀಡಿದರು. ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ವಾರ್ತಾ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಕೆ. ಅಡ್ವಾನಿ ಅವರ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣ ಲಿಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯ್ತು. ಡಾ॥ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂರವರನ್ನು ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಹೋದಾಗ "ಅದೆಲ್ಲ ಬೇಡ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಹಾ ಯವಾದರೆ ಸಾಕು" ಎಂದರು. ಶ್ರೀ ಸಣ್ಣಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಡಾಕ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಂದರು. ಅವರು ಈಗಲು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ದೇವಂಗಿ ಆರ್. ಪ್ರಫುಲ್ಲಚಂದ್ರರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಗತಿಪರ ರೈತರು. ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಅವರೊಡನೆ ಸಂದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು.

"ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ರೇಡಿಯೊ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಒಬ್ಬ ರೈತರು ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂತು. ನಾನು ಏಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಬಹುಮಾನಗಳು ದೊರಕಿದವು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಆ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಪ್ರಫುಲ್ಲರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಬರದೆ ಹಿಂತಿರುಗವುದಿಲ್ಲ.

* " *

ಒಂದು ಸಾರಿ ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಬಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಜನವೋಜನ. ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಭರ್ತಿ ಲಗ್ಗೇಜು. ಬಸ್ಸು ಕಿರಕಿರಾಂತ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಳೇ ವಾಹನ. ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಇಳಿದು ಏರಿ ಹತ್ತಬೇಕು, ಮುಂದಿನ ಒಂದು ಚಕ್ರ ಹೂತುಕೊಂಡಿತು. ಏನೇ ಮಾಡಿದರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟು ಚಕ್ರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆಳಗಿಳಿಯಿತು. ಮುಚ್ಚಂಜೆ ಸಮಯ. ಒಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಬಸ್ಸಿನಿಂದಿಳಿದು ಬಡ ಬಡನೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಬಸ್ ಛಾರ್ಜ್ ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೇನೊ ಎನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ "ಯೋ ಯೋ" ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸನಿಕೆ ಹಿಡಿದು, ಒಬ್ಬರನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವೊಂದಿತ್ತು. ತಾವೆ ಸನಿಕೆ ಹಿಡಿದು, ಮಣ್ಣು ತೆಗೆದು, ವಾಹನ ಮುಂದೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲ ಕೆಸರಾಯ್ತು, ನೋಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಬಸ್ಸು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ನಾನು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ "ಏನ್ರಿ, ಏಕೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆಯುಧ ತಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ? ಬೇರೆಯವರೆಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ನೀವೇಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ ? ಇದೇನಿದು ಅವಸ್ಥೆ ?" ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು "ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತರಕಾರಿ ಮೂಟೆ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ ಸಾರ್. ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆ ಒಳಗೆ ಮಾರ್ಕೇಟ್ ಒಳಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಗೇಟ್ ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗೆ ತರಕಾರಿ ಮೂಟೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೂಗರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ರೌಡಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಬಿಡ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಸ್ಸು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗ್ಲೀಂತ ಅಂಗೆ ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದರು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನಗಾದ ಸಂಕಟ ವರ್ಣಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ.

ಮರುದಿನದಿಂದ ಮೂರು ದಿವಸ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಗೇಟು ಬಳಿ

ರಾತ್ರಿ ಪತ್ತ್ರರವರೆಗೂ ನಿಂತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಮನಿಸಿದೆ. ಆಗ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಪೋಲೀಸ್ ಕಮೀಷನರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಹೋಗಿ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಅವರು ಪೋಲೀಸಿನವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಐವತ್ತು ಜನ ರೌಡಿಗಳನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ವಾರ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಹಾವಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಅದೇ ರೀತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಸಭೆ ಕಮೀಷನರ್‌ರವನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷವಾಯ್ತು ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನಂಜುಂಡಯ್ಯನವರು ಕಮೀಷನರ್ ಆದಮೇಲೆ ದಯಮಾಡಿ ಬಂದರು. ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಸಮಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂಭತ್ತಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು. ಮಂಕರಿಗೆ ಒಂದು ಪೈಸೆ ಜಾಸ್ತಿ ಸುಂಕ ಹಾಕಿ. ಬರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ನೇಮಿಸಿ ಬೇಗ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡಿಸಿ. ಜಾಸ್ತಿ ಕಾಲ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಗೇಟ್ ತೆಗೆಸಿಡಿ ಎಂದು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದೆ. ಸುಂಕ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡದೆ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆವರೆಗು ತೆಗೆದಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಅನೇಕ ರೈತರು ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಖುದ್ದಾಗಿ ಬಂದು ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

* * *

ತರೀಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ, ಒಬ್ಬ ರೈತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಬೇಕಾಯ್ತು. ಊಟ ಮಾಡಿ ಕೂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ "ಡ್ಯಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ (ಭದ್ರಾಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ) ನೀರೆಷ್ಟಿದಿಯೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಸಾರಿ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾರೊ ಇಲ್ಲವೊ" ಎಂದು ಕೊರಗಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಚರ್ಚಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಒಪ್ಪಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಅದರಲ್ಲೂ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆ ಸುದ್ದಿ.

'ತಮಸ್' ನ ಜ್ಯೋತಿ

● ಗುಲ್‌ಶನ್ ತನೇಜಾ

ಭೀಷ್ಮ ಸಾಹ್ನಿಯವರ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗೋವಿಂದ ನಿಹಲಾನಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಟೆಲಿಚಿತ್ರ ತಮಸ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಾದ-ವಿವಾದ ಹಾಗೂ ಆಲೋಚನೆ- ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರ್ಗೊಂಡಿದೆ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, 'ತಮಸ್' ನಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅದರ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಲೋಕಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಎಂ. ಅಬ್ದುಲ್ ರೆಹಮಾನ್ ಪಾಷಾ ಅವರು.

ಗೋವಿಂದ ನಿಹಲಾನಿ ಅವರ 'ತಮಸ್' ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಐದು ಗಂಟೆ ಅವಧಿಯ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು. ಇದರ ಯಶಸ್ಸು ಇರುವುದು ಇದು ಭಾರತದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಹೀಗೆ ಬೆತ್ತಲೆಗೊಂಡ ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣ, ಬಣ್ಣಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಕೋಪದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದವರೆಗೂ ಮುಟ್ಟಿದ ವಿವಾದಗಳ ಕಾವು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಿದ ಜಾತೀಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಅಬ್ಬರ ಅಡಗಿದಾಗ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬೆಳಕು ಕುಂದಿದಾಗ– 'ತಮಸ್' ಕೇವಲ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದ

ನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ತಮಸ್'ನ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಚಲಚಿತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಗೊಡ್ಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹರಿಜನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ನತ್ಥು (ಓಂಪುರಿ) ತಾನು ಕದ್ದು ತಂದ ಹಂದಿಯನ್ನು ಅವುಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ದೃಶ್ಯದಿಂದ 'ತಮಸ್' ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶೇಕೆ ದಾರ (ಪಂಕಜ್‌ಕಪೂರ್) ಅವನಿಗೆ ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಊರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಾಗಿ ಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾರಣ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ನೋಡಿದರೆ ಅದೇ ಹಂದಿಯ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಮುಂಡವನ್ನು ಒಂದು ಮಸೀದಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಎಸೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮ ಇಡೀ ಊರು ಮತ್ತದರ ನತದೃಷ್ಟ ವಾಸಿಗಳು ಕೋಮು ಸಂಕ್ಷೋಭೆಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಕಂಗಾಲಾದ ನತ್ಥುಗೆ ತಾನು ತನಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಪುಂಡರ ಕೈಯ ಸಾಧನವಾದದ್ದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದುದರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಯುದ್ಧ ಶಿಬಿರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಜಾತಿಯವರು ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯರ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷ ಕಾರಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಕರ್ಮಠ ಹಿಂದೂ ಯುವಕ, ಅತ್ತರು ಮಾರುವ ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮುದುಕನನ್ನು ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೂವೊಬ್ಬನ ಹೆಣ ಹೊಳೆಯ ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಊರು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತದೆ.

ಜಲಾಲಬಾದ್ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಲೀಗ್ ನಾಯಕರು, ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಜನರ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಲಸೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನತ್ಥೂ ತನ್ನ ಮುದಿ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಡತಿ (ದೀಪಾಸಾಹಿ)ಯೊಂದಿಗೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿ, ಕರ್ಮೊ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಅವಳ ಕೈ ಸತ್ತ ಮುದುಕಿಯ ಜಡ ಕೈಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ **ಕುರೂಸಾವಿಯ** ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ದುರಂತವನ್ನು ನಿಕೃಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಬಿಡುವಂತಹ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಶವಸಂಸ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ನತ್ಥು ಮತ್ತು ಕರ್ಮೋರಪ್ಟೆ ಅಸಹಾಯಕರಾದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮುದುಕ ಸರ್ದಾರ್ ಹರನಾಮ್ ಸಿಂಗ್ (ಭೀಷ್ಮ ಸಾಹ್ನಿ) ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂಟೊ (ದೀನಾ ಪಾಠಕ್)– ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂಡುಕೋರರು ಬೆಂಕಿ ಇಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಓಡಿ, ತನ್ನ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ಸಹಾಯ ಬೇಡುತ್ತಾ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ನತ್ಥುವನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸೈಯದ್‌ಪುರದ ಒಂದು ಗುರುದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನುಗ್ಗಿಬರುವ ಗಲಭೆಕೋರರ ಗುಂಪೊಂದು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಸಿಖ್ಖರೊಂದಿಗೆ ಹಳೆಯ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಹೊಡೆದಾಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲ ಗಂಡಸರೂ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿ ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೋ ನತ್ಥುವಿನ ಹೆಣವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೆ ಅವಳು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಸುಳೆಯ ಅಳು 'ಅಲ್ಲಾಹೋ ಅಕ್ಬರ್', 'ಹರ ಹರ ಮಹಾದೇವ' ಘೋಷಣೆಗಳ ಭೀಕರ ಕೂಗಾಟದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

'ತಮಸ್' ಚಿತ್ರದ ವಸ್ತು ಏನು ? ಅದು ಎಬ್ಬಿಸಿರುವ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ವಸ್ತುವಿನ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆ ಆಗಿರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಅದನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಗಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಮೇಲು ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಪೊಳ್ಳು–ಆದರೂ ತೀವ್ರವಾದ– ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ ಎಂ. ಜೆ. ಅಕ್ಬರ್ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ:

'ಈ ಚಿತ್ರ ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಕೈದೀಪ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಭೀತಿ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲ

ಕರವಾದುದು. ಸತ್ಯದ ಎದುರು ಇವರೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಕೌಚಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿ! ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬರ ಕೌದಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ನೋಡಿ! ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಸಿಖ್ಖರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅದೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಕುರಿತು ನಿಜವನ್ನು ಅರಿಯದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು".

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹಲವಾರು ಕಟು ಟೀಕೆಗಳು ಇದೇ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದಿವೆ. ಕೋಮುವಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಮಾಡಿದ ಅನನ್ಯ ಸಾಹಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಹಲಾನಿಯವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ ಕೂಡಾ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರೇರಿತವಲ್ಲದಿರುವ ಕಡೆ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ–ಮಾನಸಿಕ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ.

"ಈ ಧಾರಾವಾಹಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಉಂಟಾಗುವ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ.... ವೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಇದು ಈವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದೆಯೇ ಇದ್ದಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯೊಂದರ ಭೀಷಣ ಪುನಾರಚನೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ" (ಅಮಲೇಂದು ದಾಸಗುಪ್ತ)
ಚಂದನ್‌ಮಿತ್ರ 'ತಮಸ್' ಅನ್ನು ನಿರರ್ಥಕ ಎಂದೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ: "ಚಿತ್ರ ತೀರಾ ಸರಳತೆಗಿಂತ ಆಚೆ ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಿಂದೂಗಳಿದ್ದರು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಜನ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಸ್ಲಿಂರಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದರು –ಇವಿಷ್ಟೇ ಈ ಚಿತ್ರ ಹೇಳುವುದು. ಕೋಮಿಲು ಸಂಘರ್ಷವೆಂಬುದು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುವಂಥ–ವಿನಾಕಾರಣ ನೂರಾರು ಮುಗ್ಧ ಜನರು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ- ಜಂಗ್ಲಿ ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ 'ತಮಸ್' ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ತೋರಬಹುದು".

ದೇಶದ ವಿಭಜನೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಹಳೆಯದಾದ ಸರಿ–ತಪ್ಪುಗಳ ವಿವಾದವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಸಿ ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವೈಷಮ್ಯದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಟೀಕೆಗೂ 'ತಮಸ್' ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

'ತಮಸ್' ಅನ್ನು ದೇಶದ ವಿಭಜನೆಯ ಕುರಿತಾದ ಚಿತ್ರ ಎಂದಾಗಲೀ, ಅಂದಿನ

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಪಾತ್ರ ಅಥವಾ ಸಮೂಹ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ಚಿತ್ರವೆಂದಾಗಲೀ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಚಿತ್ರದ ಜಿಲ್ಯಾಟಿನ್ನಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲೇರಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಇದೊಂದು ರೀತಿ 'ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆತ್' ನಾಟಕವನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ಕಥೆಯೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಆದೀತು.

ಹಾಗೆಯೆ 'ತಮಸ್' ಅನ್ನು ಹುಚ್ಚು ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅತೀವ ಅನುಕಂಪಗಳ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತಹ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಒಳ್ಳೆ ತನದ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದೂ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ತೀರಾ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

'ತಮಸ್' ಶೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮಿಸುವ ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷವೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಠೇಕೆದಾರ ಹಂದಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೇಳಿದಾಗಲೇ ನತ್ಥು ಆತನ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಶಂಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯ ಧಾರಾಳ ಸಂಪಾದನೆ ಅವನ ಅರಿವನ್ನು ಮಂಕುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಯಿತು ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಬರೀ ಆಜ್ಞಾಪಾಲಕ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮೊ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಿಗುವನ್ನು ಅರಿತು ಹಂದಿಯನ್ನು ಕೊಂದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರ ಎತ್ತದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ನತ್ಥುವಿನ ವಾದವನ್ನೆ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊಡಲಾದ ಹಣ ಆತ ಮಾಡಿದ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಸಂಭಾವನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆಘಾತವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಅವಳ ಬಯಕೆ– ಇವು ನತ್ಥುವಿನ ಕೆಲಸದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಈ ದಂಪತಿಗಳ ನೈತಿಕ ಸೋಲಿರುವುದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು, ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ. ನತ್ಥುವಿನ ವಿಷಾದವಿರುವುದು ಮಸೀದಿಯನ್ನು ಅಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದ ಕುರಿತಾಗಿರದೆ ತಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ತನ್ನ ಹಿಂದೂ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಓಡಾಡುವ ಊರಿನ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶರ್‌ನವಾಜ್‌ಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಒಬ್ಬನ ಹೆಣವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೋಪ ನೆತ್ತಿಗೇರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಒಳಿತು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದ ನಡುವೆಯೂ ಆತನ ಅಂಗವಿಕಲ ಕೆಲಸದಾಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಒದೆಯುತ್ತಾನೆ.

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ತರ್ಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಗಲಭೆಕೋರರು, ಕೋಮುವಾದಿ ಜನ ಜಂಗುಳಿಯ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ, ಅವುಗಳ ಭಾಗವಾದ ಹಯಾತ್ ಭಕ್ಷ್ (ಮನೋಹರ್ ಸಿಂಗ್), ರಣಬೀರ್ ಅಥವಾ ಠೇಕೇದಾರ್– ಇವರ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನಿಹಲಾನಿ, ಮನುಷ್ಯ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟವನು, ಅತೀವ ಒಳ್ಳೆತನವನ್ನು ತೋರಲು ಅಸಮರ್ಥ ಎಂದೇ ಆಪಾದಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿಹಲಾನಿ ಅವನ್ನು ಉಳಿದಂತೆ ಸಮರ್ಥವಲ್ಲದ ಪಾತ್ರಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದುಕ ಹರನಾಂಸಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೇನೂ ಹಾನಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದಷ್ಟು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಇರಬಹುದು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರ ಒಳ್ಳೇತನದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಿರುವ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಬಂದೂಕಿನ ಬೆಂಬಲ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ ತನಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ರಜ್ಜೋ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಇರುವಂಥದ್ದು, ಭಯಗ್ರಸ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯೂ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ.... ಹರನಾಂಸಿಂಗ್‌ನ ಬದುಕುವ ಆಸೆ ಸದ್ಗುಣದ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ ತೋರುವ ಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದಲೂ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ! ಬಂದೂಕಿನ ಜೊತೆಗಿರುವಾಗ ಹರನಾಂ ಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ರಜ್ಜೊ ಸಂಶಯಿಸುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಬದಿ ಬಂದೂಕು ಇಲ್ಲದಾಗ ಹರನಾಂ ಸಿಂಗನೂ ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಏಕಾಕಿ ಸಿಖ್ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಒಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಟೀಚರನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮೊಹಲ್ಲದಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಮನೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಓಣಿ ಓಣಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೊಹ

ಲ್ಲಾದ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಗೆ ತಲುಪಿಸು ಘಟನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಸಹಜವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ನಿಹಲಾನಿ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆ ಯೋಚಿಸದೇ 'ತಮಸ್'ನಲ್ಲಿ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ನಿರ್ವಿವೇಚನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿದ ತೋಳಗಳಂತೆ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿ ನುಗ್ಗುವ ಉದ್ರೇಕಿತ ಜನರ ತಂಡ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಅದೇ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆಯೇ ತರಹಾ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿಜವೆಂದರೆ ಕೋಮುವಾದಿ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಿದವರನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಅದರ ಗೋಜಿಗೇ ಹೋಗಲು ಬಯಸದವರನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಸತ್ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಉತ್ತಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆ. ಎಫ್. ರುಸ್ತುಂಜಿ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳುವಂತೆ "ಭೀಕರ ಅಪಾಯದ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೋರುವ ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅನುಕಂಪದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ 'ಸದುದ್ದೇಶದ ಸುಳ್ಳುಗಾರಿಕೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.'' 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ'ನ 'ಮೂಲಭೂತ ಮಾನವೀಯತೆ'ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಪರೂಪವೆಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಗೊಳಿಸುವ ಭಯಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಗ್ನ ಭೀತಿ ತರ್ಕ ಬದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. "ಬೇಟೆಯಾಗುವುದು, ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು, ಗೊಂದಲ ಗಲಭೆ, ಮತಿಹೀನಕೋಪ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಭಾವಾತಿರೇಕ, ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಅಮಾನವೀಯ ಕ್ರೌರ್ಯ ಇವಷ್ಟೇ ಇರುವುದು."

ಭಯ ಎಂಬುದು ಕ್ರಮೇಣ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಭಯ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದಾಗ ದ್ವೇಷ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭಜನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಇಡೀ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ವಿರೋಧಿ ದ್ವೇಷ ಹರಡಿತ್ತು. ಅದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಕೋಮಿನ ಜನರನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸುವ ಬಂಧಶಕ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗುವ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ದ್ವೇಷದ ಈ

ಆಯುಧವನ್ನು ಜನರು ಪರಸ್ಪರರ ವಿರುದ್ಧ ಬಳಸತೊಡಗಿದರು. ನೀರದ್ ಸಿ. ಚೌಧುರಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ:

"ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ನಾಯಕರೂ ಕೂಡಾ ಬೆಂಬಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೈತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಎರಡೂ ಕೋಮಿನವರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ವಿರೋಧಿ ದ್ವೇಷ. ಈ ಹೊಸ ದ್ವೇಷದ ಉಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಬಹುಶಃ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಅದು ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು."

ದೇಶದ ವಿಭಜನೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಖಂಡದ ಜನರಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿದ್ದ ದ್ವೇಷ ಭಾವ ವಿಭಜನೆಯ ನಂತರವೂ ಪೋಷಣೆ ಪಡೆದು ದೈತ್ಯಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಲು ಅವಕಾಶ ವಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದಿ ದೊಂಬಿಗಳು ಬ್ರಿಟೀಷರು ದೇಶವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಿ ಆರಂಭವಾದುವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಬಹಳ ತೆಳುವಾದ ಪದರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸ್ಫೋಟಕ ಭಾವನೆಗಳು ಕಾಲದ ಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಮೇಲುಕ್ಕಿ ಪಾಶವೀ ಕ್ರೌರ್ಯದ ರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಪ್ರಚೋದನೆಯೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚೌಧುರಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ:

"ಭಾರತದ ಜನತೆಗೆ 1947, ಆಗಸ್ಟ್ 15 ರಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯಿತು. ಅದರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಸಲು ಹಿಂದಿನ ಇಡೀ ವರ್ಷ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ನೇಯಲಾಗಿತ್ತು. 1946 ಹಾಗೂ 47 ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಾಗೂ ಸಿಕ್ಖರು ನಡೆಸಿದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯೆಗಳ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತ ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಭಾರತೀಯರ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಈ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂತ ಹೇಳಿ ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯಿತು. ಅಂತಾನೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ರೀತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಮುಂದುವರಿಸಲು ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಜನರಾದರೂ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆದದ್ದೆಂದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯ ಇದ್ದ ಕಡೆ ಮುಸ್ಲಿಂಮರ ಕಗ್ಗೊಲೆ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದ ಕಡೆ ಅವರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಹತ್ಯೆ."

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಸಂಪಾದಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ,

ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಚಿಕೆ ನಿಮಗೆ ತಡವಾಗಿ ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕೈಮೀರಿದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಡವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಇರಲಿ. ಈ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯೊಳಗಾಗಿ ನಿಮಗೆ ತಲುಪಲಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತರುವ ಕಷ್ಟ ತಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಚಂದಾ ಬಾಕಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ದಯವಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುವಿರಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಗೆಳೆಯ ಮಾಸಡಿಯ ಚಿತ್ರ 'ಅವಸ್ಥೆ' ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಎರಡೇ ದಿನಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾದ ಕಾರಣ ಬಹಳ ಜನ ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ವಾದ ಸರಿಯೋ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಮಾಸಡಿಯವರ ವಾದ ಸರಿಯೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲವಿದ್ದ ಬಹಳ ಜನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ವಾದ ನೇರ, ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಮಂಡಿಸಿದ ವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾದುದೂ, ಅಭಿಮಾನ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ, ಚಿತ್ರ ನೋಡದ ಹೊರತು ಅವರ ನೋವು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ–ಮಾಸಡಿಯವರ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ.

ಆದರೆ ಈಗ ಚಿತ್ರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ಚಿತ್ರಗುಣದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಕೊಂಪೆಯೊಂದರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು

ಹಲವು ಕನಸು–ಹುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿದ ಗೆಳೆಯ ಮಾಸಡಿ ಅದ್ಭುತ ಚಿತ್ರವನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೂ, ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಹೊಸ ಅಲೆಯ ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಈ ಚಿತ್ರವೂ ತೇಪೆ ತೇಪೆಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಚಿತ್ರ ಗೋಪಾಲಗೌಡರನ್ನು ಕುರಿತ ಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ನಂಬುವುದು ಚಿತ್ರ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ, ಸಂಪಾದಕರ (ರುಜುವಾತು) ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿನ ವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ನಮಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಈ ವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇವಲ ಲಾಯರ್‌ರಂತೆ- ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಲಾಯರ್‌ರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಕಾಲ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಆಸಕ್ತಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಸಹವಾಸ, ಚಳುವಳಿ, ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳೂ, ಘಟನೆಗಳೂ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿದ, ಕೇಳಿದ ವಿವರ, ಘಟನೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ನಾವು ಇದನ್ನು ಗೋಪಾಲಗೌಡರನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಬೇಕು! ಯಾಕೆಂದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಯಾರ ತಲೆಯನ್ನಾದರೂ ತೂಗಿಸುವಷ್ಟು ಮೋಹಕವಾಗಿದೆ. ಓರ್ವ ಬರೆಹಗಾರನ ಸೃಜನಶೀಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಅವಿವೇಕವಾದೀತಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ ?

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಹಗಾರನೊಬ್ಬನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾದ, ಪವಿತ್ರವೆನಿಸುವ, ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಖಾಸಗಿ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ವಿವರವೆಲ್ಲವೂ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಬದುಕಿನ ಕಡೆಗೇ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುವಂತಿರುವಾಗ, ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಗೋಪಾಲಗೌಡರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗಾಗಲೀ 'ಇದು ಕಲೆ; ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನೋವಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಆತ್ಮ ವಂಚನೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಲೆಯ ಹೆಗ್ಗುರುತು ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯೇ ಹೊರತು ಬುದ್ಧಿ

ವಂತಿಕೆಯುಳ್ಳ.

ಚಿತ್ರ ಮಾಡಿದವರು ಚಿತ್ರದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರದ ವಸ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದುದೆಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಕಾಕತಾಳೀಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡಿರುವರಾದರೂ, ಅವರು ತೊಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕೈಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದು ಚಿತ್ರದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ಮಾಗವ ಪರಿಘಟನೆಯನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಧ್ವಜದಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾರ್ಶನೀಕರಿಸಹೊರಡುವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಾತೊರಿಕೆಯ ಫಲ ಇದಿರಬಹುದು.

ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ತೆರವಾಗಿ, ಸೃಜನಶೀಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಧ್ವಜದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂತಂತೆ ಕೂತು ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಂಗೆಡಿಸಿರುವ ಕೃತಿ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವನ 'ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ'. ಮಹಾದೇವ ಇದನ್ನು ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿದ್ದ. ಈಗ ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ: ಯಾವ ಧೀರ ಮೊದಲು ಈ ಕಥಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಜಯದ ನಗೆ ಬೀರುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ನೋಡಲು.

'ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ' ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಓದುಗನಿಗೆ ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ– ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಂದಿನ ಹಾತೊರಿಕೆ ಯಾವ ತೆರನದ್ದು ? ಅದು ಗುರಿ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ? ಅಥವಾ ಗುರಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೆಂಬ ಗುರಿಯುಳ್ಳದ್ದೇ ? ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ರಾದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರಾದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ, ಧ್ಯಾನದಂತೆ ಇದನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದಲ್ಲಿ ಅದರೊಳಗಿನ ಬೆಳಕು ಕಾಣತೊಡುಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು, ಮಹಾದೇವ ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಂಧವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಬಂಧದ ಪ್ರಾಣದಂತಿರುವ ಲಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲೆಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನಿಸುತ್ತದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆ ನಾಶಕಾರ್ಯದ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಕೃತಿಯೂ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ ನಿಜ; ಆದರೆ ಆ ಮುಗಿಯುವುದರೊಂದಿಗೇ ಆ ನಾಶಕಾರ್ಯವೇ ತಿರುಗು ಮುರುಗಾದಂತೆ ನಾವು ಈವರೆಗೆ ಕೇಳದಿದ್ದ ಹೊಸದೊಂದು ಲಯ, ಆ ಲಯದಿಂದಲೇ ಒಂದು ಬಂಧ ಹಾಗೂ ಆ ಬಂಧದಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಥೆಯೂ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವಳೀ

'ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ'– ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಳ ಹೊರಗುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ವರ್ತಮಾನದ ವಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಕುರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ. ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ರೂಪದಕಡೆ ಹೋಗುವುದು ಕಲೆ; ರೂಪದಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಕಡೆ ಹೋಗುವುದು ದರ್ಶನ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಗಮನಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂತಹುದು ? ಇದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ಕಲೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ. ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ವಿಶ್ವಾಸಕ

ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ